

A small, rustic wooden cabin with a gabled roof, constructed from dark, weathered wood. It is situated in a dense forest of tall, slender trees. The ground is covered in a thick layer of green moss and fallen branches. The lighting is soft and dappled, creating a serene and somewhat mysterious atmosphere.

thơnguyên
đức Sơn

thơngquyễndứcson

Thơ Nguyễn Đức Sơn

©1962-1975, by Nguyễn Đức Sơn. All rights reserved, including the right to reproduce this book, or portions thereof, in any form, except for the conclusion of very brief quotations in a review. For information address the author Phuong Boi Am, Bao Loc, Lam Dong VietNam. Riêng tại Việt Nam, cấm thêm mọi hình thức ngâm nga - kể cả và nhất là loại thi nhạc giao du dị hợm của bọn xuẩn trí vô tài bất tướng đội lốt văn nghệ bán tròn nuôi miệng - và cách sắp xếp nhái theo tập thơ này, trừ đối với những kẻ vô liêm, bất luận già hay trẻ, đực hay cái.

thơnguyên
đức Sơn



Midway Press

Mục lục

Thơ chưa in	15
Qua bến Nhà Rồng	17
Mất sương	17
Từ đó	18
Viễn cảnh	18
Đành vậy sao	18
Dưới ánh trăng tà ôm bóng	19
Không ai ngăn	19
Sau tai nạn giao thông thảm khốc ở địa phương	20
Anh cú cắn đứt	20
Tự thán	21
Nhận định	22
Lẽ công bình tuyệt đối	22
Đụ mẹ cây bông	23
Những bài thơ chợt nhớ và tập thơ Lời ru	25

Trưa đi xuống phố mua gương	27
Biển báo	27
Dốc Sơn Núi	28
(quên đề)	28
Trái đất vô cùng	29
Mưa trên thung lũng	29
Tịch mặc	30
Sáng trên đồi	30
Bãi xưa sóng vỗ	31
Qua thung lũng cũ	31
Trở về	32
Một mình dạo chơi trên bờ biển	32
Dừng lại cuối ngày	33
Trên bờ hư không	33
Ngậm ngùi	34
Tâm tư	34
Một mình đuổi theo mây bạc bay trên biển	35
Dran	35
Ninh Chữ	36
Thăm nghĩ	36
Hải sao	37
Đêm khơi	38
Một mình giả chết trên bờ biển	38
Hồi tưởng	39
Chiều sương bay	39
Tâm hồn	40
Mưa trên sông	41
Nghe tiếng gà rừng gáy	42

Ru nhau	42
Đêm tang hải	43
Chợt nghe hơi lạnh	43
Khép cửa	44
Tịch dương	44
Cổ hương	45
Mây bạc trên đồi	45
Cuối thu	46
Một mình ngủ quên trên bờ biển	47
Ảo mộng	47
Một mình chạy chơi trên bờ biển	48
Một tâm ảo tượng	48
Trên rừng thưa	49
Thăm nhau	50
Mang mang	51
Một mình lẫn cù trên bờ biển	52
Xứ nguyệt vàng	52
Một mình nằm thở đủ kiểu trên bờ biển	53
Một mình khoái trí nằm thở nữa	53
Ngàn sau	54
Du Sỹ Ca	55
Tịnh khẩu (1973)	71
Thay lời tựa (của tập thơ Tịnh Khẩu)	73
Nhấn	79
Cổ ngôn	79
Càn khôn nín thở	79
Phải không đôi giày cỏ	80
Cũng may	80

Hồn du sĩ	81
Mà không ai hay	81
Bình sinh	82
Đôi khi cũng buồn	82
Thật ra	83
Vân am	83
Mừng hết lớn	84
Thò tay hẹn ước	84
Cũng hay	84
Chỉ nghe tịch mịch	85
Như một trò xiếc rất cũ	85
Rất đơn sơ	86
Thật vậy	86
Chớ sao	87
Về các thứ hột trên Trái Đất	87
Cho mà xem	87
Yêu cầu	88
Trời biết	88
Đợi	89
Cho hỏi chút chơi	89
Cái đau chữ nghĩa	90
Cái mỏng và tính không	90
Thôi cũng được	91
Đơn sơ	91
Chân ngôn	92
Tô canh bồ ngót	92
Hạnh phúc	92
Đập cha nó bể cái đầu	93

Quê hương	93
Hơi thở ta	93
Nhà sau chùa	94
Đâu ngờ	94
Quá lạ lòng	94
Thật đáng tiếc	95
Tôi định một ngày nào	95
Chiều lang thang trong xóm thương nữ	96
Ráng chịu	96
Bụng tôi	97
Đừng bắt chước mà chết	97
Mưa	97
Thì ra	98
Thôn nữ thán	98
Nguyệt	98
Đầu tôi	99
Ô đàn bà đẻ	99
Du sĩ	99
Trần gian	100
Trăng	100
Đêm trăng nghe chó sủa	100
Kể cũng lạ	101
Tất cả đều trật lất	101
Trước sau như một	101
Cõi riêng xa	102
Cố quận	102
Cảnh đời	102
Không đe	103

Tục ngữ	103
Phong tình ca	103
Chân ngôn	104
Chớ sao bây giờ	104
Lời các em	105
Hồn mịt mờ vui	106
Thật thà	106
Như nhau	106
Đúng là chỗ chết	107
Cửa tử	107
Trượng phu thán	108
Người sung sướng	109
Hồn tôi	109
Chuyện cơm bữa	109
Thoát	110
Mười tám	110
Phút sự thật	110
Kinh nghiệm riêng	111
Làm thơ	111
Sáng thể ký	112
Hồn ta	112
Tôi thấy	113
Chưa ai hay	113
Hồi U Minh Giáo Chủ	114
Hai đầu sinh tử	114
Hư vô ca	115
Có gì đâu	116
Thưa với các Đấng Giáo Chủ Kim Cổ	116

Để ta nói	117
Cái mồng sắp lộ	117
Mâu thuẫn	117
Cái lỗ	118
Quá sướng	118
Đêm ngủ trong vườn trăng	118
Vui đời ẩn sĩ	119
Những ngày quá vui	119
Thay lời bạt	121
Thơ sưu tầm trên mạng	125
Giữa đôi nhặt nắng	127
Nhìn con tập lật	128
Nói thật	128
Mai kia	129
Rơ miệng con	129
Hồn đã ủ ngàn năm	130
Một mình đuổi theo mây bạc bay trên biển	130
Tịch mặc	131
Tôi thấy mây rừng	131
Đêm Khơi	132
Nói thật	132
mộng vô biên	133
đêm trăng lu	134
một sáng hồng	134
hồn đã ủ ngàn năm	135
khát vọng	135
hồn mang	136
Bọt nước, Mặt Đất xuất bản 1965	137

Bọt nước	143
Cảm thương	146
Tâm hồn tôi	149
Chuyện Thực	163
Mây trắng	164
Thời xanh	168
Ngày tàn	170
Sảng sốt	171
Đau đớn	172
Hoài niệm	174
Tôi thấy mây rừng	176
Mai tôi về	177
Phụ lục Võ Phiến - Thơ Nguyễn Đức Sơn	179
Sơn núi - Tuệ Sỹ	199

Tho
chea
in

Qua bến Nhà Rồng

Bịt mũi làm chi hờ lão ông
Qua cầu nhìn xuống dăm xe tông
Êm êm cục cút trôi chờ rá
Nhìn thẳng một bầu cá dưới sông!

Mất sường

Cám ơn
Những người đẹp
Đã từng cất công lên núi thăm tôi
Thân thể họ
Không làm bằng mây trôi
Mà làm bằng thịt nướng
Mất sường!

Từ đó

Từ đó
Giọt lệ phải sa
Cho thiên hà
Lấp ló.

Viễn cảnh

Giết
Hết vi trùng
Ta nổi khùng
Là phải.

Đành vậy sao

Sau hết
Không phải là
Cái chết
Mà chính là
Những đầu óc
Rất đáng
Khóc!

Dưới ánh trăng tà ôm bóng

Khi đột
Khi lên hết gân
Đâu dễ thành doanh nhân
Cấp kiện tướng
Đừng quá sướng
Mà hụt
Để ngậm ngùi
Ngõ lớn vô ra
Ôm bóng...

Không ai ngăn

Không ai
Ngăn
Thi sĩ
Khi quá đói
Đi kiếm ăn
Cùng thầy bói
Dấu mặt mày
Làm sao
Tươi rói.

*Sau tai nạn giao thông thảm khốc
ở địa phương*

Chiều

Đi ngang bệnh viện

Thấy em diện

Đẹp ác

Thăm ai chưa ghé vô

Nhà xác.

Anh cứ cắn đứt

Anh

Cứ cắn đứt

Nhưng cục cút

Không hề

Ray rút.

Tự thán

Trong hữu
Có cút khô
Trong vô
Có cút lông
Nhưng đít chống
Kêu trời
Thì một đời
E trật hết
Ôi cái thằng ngắc ngư
Đi giữa sống và chết
Không biết tạm thời
Chịu bò lết
Cho khỏe.

Nhận định

Thơ ca

Không thể nào đồng nghĩa

Với tiếng kêu la

Rồi chết.

lẽ công bình tuyệt đối

Ở

Trên núi

Rồi ra

Ta

Cũng có

Một khối thịt thúi

Như ai

Mà

Quan tài

Đồ bỏ!

Đu mẹ cây bông

Đu mẹ
Cây bông
Hắn không
Lao động
Ai trồng
Chặt chỗ
Mày nhỏ
Xem sao
Máu trào
Thiên cổ!

Những
bài
thơ
chợt
nhớ
và
tập
thơ
lời
Ru

Tuổi đi xuống phố mua gương

Trưa đi xuống phố mua gương
Về soi bản mặt dễ thương của mình
Trần gian nhiều đứa thúì ình
Thiệt tha ta đứng cười tình với ta.

Biển báo

Tới đây
Cấm
Chặt cây
Săn bắt muôn thú
Được quyền
Hú
Đủ kiểu độc đáo
Trong
Và ngoài
Mọi hệ thống
Tồn giáo
Chính trị.

Đốc Sơn Núi

Lên dốc

Sơn Núi

Bên thơm

Bên thú

Tĩnh thức

Khỏi cần

Đầu ngẩng

Đầu cúi.

(quên đề)

Sống quá đời ta tuổi sắp già

Bao nhiêu học thuyết bước đều qua

Nay về đất bóng chơi am vắng

Ấu trĩ vườn trăng một tiếng gà.

Trái đất vô cùng

Nhiều khi anh nghĩ thật mừng
Tưởng đâu trái đất vô cùng em ơi
Cảm ơn sóng vỗ bờ bờ
Anh ru hạnh phúc đời đời bên em
Trăm năm một giấc êm đêm
Trăng soi tuyệt đối bên thềm hư vô.

Mưa trên thung lũng

Êm êm chiều xuống chập chùng
Gió lên lùa cả mùa đông vào hồn
Sương mù giăng kín bản thôn
Mái khoan thai đếm giọt buồn theo mưa
Cây rừng chuyển giọng sầu đưa
Nhịp vang theo nhịp như xưa lắm rồi
Suối khô đã tiếp lượng trời
Ngày xanh tôi vẫn một đời tịch liêu.

Tịch mặc

Rồi mai huyết lạnh anh về
Ru nhau gió thổi bốn bề biển xưa
Trắng tà bóng đổ cây thưa
Mộng trần gian đã hái vừa chưa em.

Sáng trên đời

Song thưa lùa gió thơm vào
Có đàn chim lạ đến chào ánh dương
Ngất ngây chùm trái đang hươm
Thản nhiên nhìn xuống bản mường ngủ say
Đêm thanh nằm mộng giấc đây
Sáng ra tôi gặp những ngày rất thơ
Cỏ lau mùa trước rụng giữa
Ước mơ tôi lại bây giờ thêm xanh.

Bãi xưa sóng vỗ

Mai rồi bình phục thân tôi
So vai hạnh phúc trên đời với em
Bãi xưa sóng vỗ thật mềm
Trăng soi mái nhỏ êm đêm tiếng ru
Ánh vàng rụng xuống thiên thu
Chúng ta cùng chết tại khu biển này.

Qua thung lũng cũ

Muôn năm thông vẫn dạt dào
Chiều nay trở lại lũng sâu xa xôi
Tóc em xuống nhẹ vai đời
Ghé thăm hạnh phúc rồi tôi độc hành

Trở về

Vào thu giá lạnh đầy hồn
Ngàn năm kia vẫn tiếng buồn lũy tre
Bơ vơ chân bước lên về
Hoang mang dò nẻo đêm quê hương sâu
Bếp lò không sưởi bể dâu
Băm khoản tôi bước lên lầu soi trăng.

Một mình dạo chơi trên bờ biển

Để anh hái cọng hoa này
Gửi em yêu dấu ghi ngày lãng du
Anh về ngủ với thiên thu
Mây bay cao quá nên mù tầm em

Dừng lại cuối ngày

Lang thang dừng lại cuối ngày
Chiều nghiêm xóm đạo mờ rây nắng tà
Giáo đường đổ xuống bao la
Chuông hồi chiều lệnh tha ma lắng về

Trên bờ hư không

Một đêm sao ở trên rừng
Đua nhau rung xuống chào mừng nhân gian
Hồn tôi cây cối liên hoan
Rừng rừng tôi thấy trăm ngàn ước mơ
Tuổi vàng tuổi mộng trời thơ
Lớn lên tôi chết trên bờ hư không.

Ngâm ngùi

Một đêm sao ở trên trời
Thi nhau rụng xuống bên đồi cây hoang
Lao xao như nắng thiên đàng
Phấn thông hiu hắt bay vàng hỗn tơi
Các em rồi sẽ xa xôi
Mình tôi ở lại bóng ngời thiên thu

Tâm tư

Lúng lơ như bóng giữa trời
Lớn lên tôi thấy cõi đời buồn thiu
Biển tràn nước mắt đắm chiều
Nẻo mù khơi từng buổi chiều mù thêm
Ngày sương vây quanh nỗi niềm
Đêm mây lắng gió sầu lên ngút ngàn
Làm bộ hành sớm gian nan
Con đường vô định dao hàn cắt tim
Chơi vơi hai mắt cầu xin
Linh hồn như đã lạc nghìn kiếp xưa
Ngựa chùn bước gặp hoang sơ
Tôi dừng chân thấy hư vô bủa đầy

Một mình đuổi theo mây bạc bay trên biển

Biển chiều còn lại mình tôi
Đuổi theo mây bạc giữa trời bao la
Thủy triều chợt rút ra xa
Bóng thanh xuân rụng ác tà sau lưng

Đran

Xe qua khỏi dốc ưu phiền
Tóc em bay héo cả miền khói sương
Tương lai mỗi đụn bên đường
Anh nghe nắng rụng vô thường dưới khe

Nhìn Chở

Khi tôi trở lại nơi này
Nước trôi tâm sự cát bầy tịch liêu
Bóng thanh xuân rụng giữa chiều
Biển xưa còn lại chỉ nhiều mây trôi

Thăm nghĩ

Biển hoang cồn lạnh tiếp chiều
Đá tro với đá tôi liêu với thơ
Áo quần hai bộ xác xơ
Quạnh hiu dù đến bạc phơ mái đầu
Nẻo xa chưa thấy nhiệm mầu
Chân còn bước vạn nhịp cầu suy tư

Hái Sao

Đêm huyền tuổi mộng là đây
Hân hoan tôi đếm cả bầy sao sa
Mênh mông trời thăm bao la
Sao không rụng xuống mái nhà ấu thơ
Biển xa mẹ có trông chờ
Ru con lên tận ước mơ trên trời
Lòng tôi thăm nghĩ xa xôi
Gió rừng rừng khẽ cây đồi xôn xao
Một mai tôi lớn rừng cao
Trèo lên cây hái bầy sao mang về
Tuổi vàng ước mộng xum xuê
Hồn tôi rừng biển đam mê xa vời
Lớn lên bắt lực một trời
Nhiều đêm tôi chết trên đồi cây hoang

Đêm khơi

Lênh đênh thuyền giạt xa miền
Nửa đêm bùng tỉnh man thiên một trời
Trông lên thượng đế đi rồi
Hỏi mây thái cổ con người vãn vi
Lối mòn cỏ mộ xanh rì
Ngoài ra kia chẳng có gì nữa sao
Đảo buồn thổi gió lao xao
Ngàn xưa còn tiếng thì thảo biển khuya

Một mình già chết trên bờ biển

Nghe đời rút xuống xa xăm
Tứ chi rời rã tôi nằm im ru
Dã tràng tưởng giấc ngàn thu
Mon men vài chú đã bu quanh rồi
Phiêu phiêu mây bạc trên trời
Đưa tôi về cõi tuyệt vời mai sau

Hồi tưởng

Nhiều khi đợi nắng chiều tan
Tôi mông lung nghĩ theo làn mây trôi
Ngày kia nếu ở trên đời
Cha tôi không cười mẹ tôi bây giờ
Sinh ra tôi có làm thơ
Để điều linh vẫn như chờ riêng thôi
Những đêm sao sáng đầy trời
Bỗng nhiên tôi khóc trên đời hư không

Chiều sương bay

Người đi heo hút dặm mòn
Nghe sương rơi trắng linh hồn năm xưa
Mắt buồn khép lại trời mơ
Tóc ai hong nắng ngày thơ đã tàn
Tâm tư còn thoáng tơ đàn
Rừng thu xao động tím vàng nương nhau
Ngậm ngùi theo lối trăng sao
Nghe đêm lay nhẹ lá vào cô liêu

Tâm hồn

Nằm đây dỗ giấc mộng lành
Có con chim nhỏ trên cành kêu vang
Người yêu ơi nắng rụng vàng
Ái ân là phút mơ màng mắt xua
Chim hiền chao cánh bay vừa
Cho nhau đừng để gió lùa tóc xanh
Chim hiền chao cánh bay xinh
Trọn đời ta vẫn còn trinh đầy hồn
Nhưng mây hiền vốn trôi luôn
Biết ngày sau có nỗi buồn chim bay

Mưa trên sông

Hư vô chìm xuống hư vô
Thoảng bên sông vọng tiếng hò liêu liêu
Bóng ngày sụp giữa canh chiều
Nghe trong hư vắng liêu liêu tiếng hò
Thuyền ai nằm giữa hoang sơ
Nước lên cao quá còn chờ ai đây
Mắt hồ trông gió đưa mây
Mai sau còn có những ngày buồn tanh
Cõi đời sao vắng mông mênh
Thuyền ai ngư phủ lênh đênh giấc ngà
Bỗng sao trời trở nắng tà
Hiển linh ngũ bóng ngày qua lạnh rồi

Nghe tiếng gà rừng gáy

Chợt nghe tiếng gáy rưng rờ
Khóc lên tang hải giữa trời tha ma
Tù sương mai đến ác tà
Khuất trong thiên cổ dấu gà hiên linh

Ru nhau

Ngủ đi thân thể ngọc ngà
Ru em anh bỗng thật thà hơn anh
Quay nhanh Trái Đất quay nhanh
Đảo điên anh rưng ngày xanh mộng vàng
Đây là trái mật trần gian
Cho anh hái kéo chiều tan mất rồi
Cứu mang oan nghiệp một trời
Anh nghe ngày rưng tiếng đời bay xa
Mai kia bóng thắm huyết tà
Ru anh em sẽ thật thà hơn em

Đêm tang hải

Bóng ngày chưa nhuộm cô liêu
Chùng nghe hồn đã ngả chiều tịch dương
Hoàng hôn bóng lả đầu tường
Tiếng ai kêu vắng đêm trường thất thanh
Hồn ai về cõi u minh
Bơ vơ còn tưởng bóng mình là đây
Đêm đêm than với mây dài
Cõi trần hay xứ đi đày phế nhân

Chợt nghe hơi lạnh

Lăn tăn sóng gợn chân đôi
Bóng tà đổ xuống một trời vi vu
Biển ngàn mộng rất công phu
Chợt nghe hơi lạnh thiên thu thổi về

Khép cửa

Bên thêm tịnh bóng trưa xanh
Vẳng đưa tiếng ngọc làm hanh nắng chiều
Mắt buồn sớm chở tịch liêu
Rèm thưa mây nhạt đều hiu tuổi thì
Tay ngà sao vội che mi
Lộc non dần chở xuân đi xa cảnh
Lá vàng đỏ tím rơi nhanh
Giấc mơ hoa dật chưa thành giấc hoa
Lầu hoang rờn lạnh mưa sa
Đã nghe sầu mái liễu òa khóc thu

Tịch dương

Chiều rơi bóng nhỏ lưng đôi
Trăm năm cổ thụ tôi ngồi trông sao
Sương lan rừng có lao xao
Trong tôi suốt tịnh đưa vào tịch dương

Cố hương

Canh tàn canh lại tàn canh
Thuyền tôi đã tạt vào ghềnh xót xa
Bơ vơ tìm trở lại nhà
Chiều im lắng dưới canh gà thê thê
À ơi tiếng vọng sâu quê
Buồn nghe tóc trắng ru về ban sơ

Mây bạc trên đồi

Phiêu phiêu mây bạc trên đồi
Giấc thiên thu đã đến rồi đó em
Trông lên trời rộng nào phiền
Trăm năm trút lạnh xuống miền khói sương

Cuối thu

Nắng tà đã ngập lũng sâu
Bước nhanh tôi sợ ngày thâu ánh vàng
Giao mùa sớm lạnh thôn trang
Run run còn ngợ mấy hàng cây xanh
Tôi về ngủ giấc ngon lành
Gác cao sà vẳng một mình nằm mơ
Bạn từ sơ buổi đến giờ
Chim nghiêng cánh động cá lờ dưới khe
Người yêu luôn hẹn tôi về
Lan ơi hương dụ bốn bề đêm thanh
Ái ân hoài vẫn còn trinh
Đến thiên thu vẫn còn tình ước xưa

Một mình ngủ quên trên bờ biển

Một mình giấc mộng mênh mang
Sao rơi đáy thẳm sóng vang bờ bờ
Nước đâu chảy xuống từ trời
Nửa khuya thức giấc đã đời chưa con

Ảo mộng

Sáng trắng chim trắng bay vàng
Tôi theo trắng bước lên ngàn ăn sương
Bàng hoàng say giữa rừng hương
Quên mình đang ở giữa đường u minh
Nặng lên ngày hiện thoáng hình
Trăm con chim mộng bay nhanh xuống ngàn
Giật mình biết sập thiên đàng
Nhìn qua sông ánh trắng vàng tan mau

Một mình chạy chơi trên bờ biển

Bóng nường bãi quạnh lướt đều
Cát in mau dấu hằn theo chân người
Giữa chiều nắng trải xa xôi
Thao thao sóng rượt hồn tôi ngút ngàn
Dặm về nguyệt tỏa mang mang
Một thân sinh tử hai hàng lệ sa

Một tâm ảo tượng

Xe chênh bánh giữa luân hồi
Ưu bi chở ngập bến trời bao la
Ngày chưa sập bóng ta bà
Đã nghe chuông Hội Long Hoa đến rồi
Một ngai Di Lạc xa xôi
Một tâm ảo tượng tôi ngồi thâu đêm

Tiên rừng thưa

Những hàng cây mới lên xanh
Sáo vương khi nắng đã thanh giữa mùa
Chiều êm hơn cả gió lửa
Tôi ra cuối bãi tôi đùa với trăng
Tay choàng lên với môi hần
Tôi mơn gió lả tôi mẩn vú đôi
Có hương có nhạc trên trời
Tóc tôi se gió mắt ngời ánh sao
Có con chim rủ tôi vào
Ở trong giấc mộng tôi trao ái tình
Ngày trong xanh nắng trong thanh
Tôi ôm cỏ dại ấp tình thiên thu

Thăm nhau

Giữa chiều em đến thăm đây
Nắng như tuổi mới chim bay trong hồn
Gió từ đâu bắt mùi thơm
Tóc em ngày đó tưởng còn trời xa
Đồi cao mây trắng như ngà
Tình êm như ngọn gió là hư không
Mênh mông lừa xuống mênh mông
Những vì sao lạnh trong lòng rưng rưng
Em đi anh cũng ngập ngừng
Tình xưa sâu nhẹ núi rừng dâng lên
Mông mênh lừa xuống mông mênh
Chút vàng nắng đọng trên hiên mất rồi
Trong hồn tiếng nhạc chơi vơi
Mất xưa giờ đã một trời bay xa
Chiều ru theo đợt nắng tà
Tình êm như ngọn gió là hư không
Mênh mông lừa xuống mênh mông
Lòng ơi sao cũng trống không như chiều
Tơ tình vương gió hiu hiu
Lâng lâng hồn lạc sáo diều bay lên
Mông mênh lừa xuống mông mênh
Tiễn em buồn lại dâng lên cuối đường
Em đi anh cũng ngập ngừng
Tình xưa sâu nhẹ núi rừng bay theo

Mang mang

Mang mang trời đất tôi đi
Rừng im suối lặng thiếu gì tịch liêu
Tôi về lắng cả buổi chiều
Nghe chim ăn trái rụng đều như kinh
Còn một mình hỏi một mình
Có chẳng hồn với dáng hình là hai
Từng trưa nằm nghỉ đất dài
Phiêu diêu nhẹ cái hình hài bay lên
Mù sương âm vọng tiếng huyền
Có con dơi lạ bay trên cõi đời
Sau xưa mắt đã ngợp rồi
Tôi nghe tôi chết giữa trời tinh thông

Một mình lặn cù trên bờ biển

Nằm đây giấc ngủ chưa bù
Ngửa nghiêng sóng vỗ lặn cù thân tôi
Chưa chi đã thấy bực rồi
Phủi chân đứng dậy nửa đời tay không

Xứ nguyệt vàng

Đêm mơ đến xứ nguyệt vàng
Vắng xa buông lạnh mang mang tiếng thiên
Chập chờn nửa giấc cô miên
Tâm tư lay bóng con thuyền ra khơi
Trùng trùng sóng gợn luân hồi
Võng ru thuyền mộng vượt ngoài càn khôn.

Một mình nằm thở đủ kiểu trên bờ biển

Đầu tiên tôi thở cái phào
Bao nhiêu phiền não như trào ra theo
Nín hơi tôi thở cái phèo
Bao nhiêu mộng ảo bay vèo hư không
Sướng nên tôi thở phập phồng
Mây bay gió thổi trời hồng muôn năm
Mai sau này chỗ tôi nằm
Sao rơi lạnh lẽo âm thầm biển ru

Một mình khoái trí nằm thở nữa

Giờ đây tôi thở khá đều
Tri ân trời đất một chiều lang thang
Rất vui tim phổi nhịp nhàng
Như sương tan giữa bụi vàng xa xăm

Ngàn sau

Về đây say với trăng ngàn
Phiêu diêu hồn nhập giấc vàng đỏ em

Trăm năm bóng lũng qua thêm
Nhớ nhung gì buổi chiều êm biển rồi
Mai kia tắt lửa mặt trời
Chuyện linh hồn với luân hồi có không
Thái hư chừng sắp chuyển vòng
Đại dương tràn kéo núi đồng tan đi
Chúng ta giờ ước mong gì
Văn minh gửi cát bụi về mai sau.

Du Sĩ Ca

Địa cầu

Địa cầu

Từ đâu

Tới đây

Có cỏ

Có mây

Có thú

Từng bầy

Da thịt

Ngây ngây

Kín mít

Bầy nhảy

Lộn lẹo

Âm dương

Khổ đủ

Trăm đường

Hồn ta

Cảm thán

Địa cầu

Địa cầu

Lông lông

Lá lá

Cá cá

Chim chim

Cổ kim

Kim cổ

Tối cổ

Tối kim

Cũng chìm

Cái bĩm

Em mìm

Cười chi

Hì hì

Tà thờ

Địa cầu
Địa cầu
Không đầu
Không đuôi
Không chuôi
Không cán
Ta cầm
Chơi mãi
Lải nhải
Lầm bầm
Riết mà
Đâu chán

Địa cầu
Địa cầu
Bay trên
Tham vọng
Bay ngoài
Cõi mộng
Hồn rộng
Réo rắt
Bắt cái
Không bắt
Chụp cái
Không chụp
Ngồi sụp
Xuống chơi
Ma trôi
Cùng hú

Địa cầu
 Địa cầu
 Cối sấu
 Cối rụng
 Cối bụng
 Cối đầu
 Cối sinh
 Cối tử
 Biết gì
 Lai khứ
 Ú hự
 Như nhau
 Ta nháy
 Thật mau
 Lau chau
 Gò đồng
 Một hồn
 Trống bụng
 Ẩn nấu
 Tịch ngôn
 Cái lớn
 Mười sáu

Địa cầu
 Địa cầu
 Ba ngàn
 Cối xạo
 Hũ gạo
 Vỗ về
 Ta thể
 Mẩn tiếp
 Một kiếp
 Ngàn trâu
 Ngán đầu
 Ai ợ

	Địa cầu
	Địa cầu
	Nhất như
	Tịch chiếu
	Gì đâu
	Đủ thiếu
	Đàm tiếu
	Quanh co
	Ta lo
	Chuyện trò
	Cùng ma
	Thiên cổ
	Quá ngộ
	Thấy ra
	Ta ma
	Đâu xa
Địa cầu	Ta ta
Địa cầu	Ma ma
Bầu bầu	Ma ma
Bĩnh bình	Ta ta
Lĩnh lĩnh	Hát hát
Ngàn năm	Ca ca
Làm hoài	Hà hà
Không xuể	Xứ xứ

Địa cầu
Địa cầu
Lút lút
Sâu sâu
Tới đâu
Tới đâu
Mới là
Chỗ tận
Nếu mà
Không tận
Giữa trận
Rút ra
Chết cha
Hồn phách
Tử sinh
Lãng nhách.

Địa cầu
Địa cầu
Trắng thâu
Ta ngủ
Nhấn nhủ
Vô ngôn
Chợt hỗn
Rục rịch
Bay ngoài
Tịch mịch
Đánh bịch
Xuống mồ
Ồ hô
Ai tai

Địa cầu
Địa cầu
Cõi mẫu
Cõi mở
Ta thờ
Không ra
Tổ cha
Mày thật
Lật đặt
Chuồn đi
Rù rì
Riết chán
Ở nán
Càng đau
Ngàn sau
Tịch tịch

Địa cầu
Địa cầu
Đi đâu
Đi đâu
Ta ôm
Xã hội
Ta đội
Xã hè
Ởn nghĩa
Kề kề
Xanh lè
Ta rú

Địa cầu
Địa cầu
Đen đen
Đúa đúa
Trật búa
Hồn ta
Nứt ra
Tuyệt đối
Em cỗi
Ta chày
Trời bày
Giả lịa

Địa cầu
Địa cầu
Đã nhầu
Nát hết
Nói gì
Ai chết
Nói gì
Ai sống
Ta rống
Ta găm
Âm thâm
Bao kiếp
Điệp điệp
Trùng trùng
Cái khùng
Cái điên
Thánh tiên
Đều ớn
Sợ làm
Quá trớn

Địa cầu
Địa cầu
Cối mẫu
Cối nhiệm
Tăng tiệm
Gì không
Hay cú
Lông rồng
Đàn ông
Đàn bà
À à
Ậm Ậm
Tối thậm
Ngu ngơ
Rờ rờ
Đút đút
Tìm nút
Càn khôn
Cái lồn
Con cặc
Thắc mắc
Lắc rắc
Vằng vặc
Trăng sao
Ồi chao
Quá ớn

Địa cầu
Địa cầu
Trong bầu
Thái hư
Lắc lư
Khí quyển
Hóa chuyển
Gì đâu
Ta sầu
Chốn lạ
Nằm cạ
Lung tung
Rách bung
Tội Phước
Thung dung
Ta bước
Vui tràn
Chấp trước

Địa cầu
Địa cầu
Nắng trôi
Từng tảng
Bảng lảng
Hoàng hôn
Nước chảy
Sóng cồn
Dập dồn
Cõi mộng
Quá rộng
Hồn ta
Điên gì
Không động
Dại gì
Không tịnh
Sợ gì
Không bệnh

Địa cầu
Địa cầu
Mây sâu
Lớp lớp
Rợp rợp
Ngân hà
Chà chà
Tuyệt thú
Ngực em
Mối nhú
Ngác ngác
Ngơ ngơ
Bài thơ
Tuyệt cú

Địa cầu
Địa cầu
Mây trâu
Hay chó
Lấp ló
Ngàn sao
Đêm sáng
Thì thảo
Xanh cao
Nín mãi
Ta không
Sợ hãi
Cũng phải
Dòm trông
Sau trước
Tắm mộng
Toàn lòng
Với lá
Quay mãi
Cà không
Lồng không
Ta đá

Địa cầu
Địa cầu
Bể dâu
Bao lớp
Loé chớp
Bao lần
Ta vẫn
Ân cần
Thiệt tha
Quá lạ
Sương ngàn
Cũng hợp
Trắng tàn
Cũng đớp
Đi trên
Sạch nhớp
Thảy đều
Ăn khớp

Địa cầu
Địa cầu
Quá xưa
Quá cũ
Lục phủ
Ngũ tạng
Lạng chạng
Đòng đưa
Hột dừa
Em mở
Hết cỡ
Lòng vui
Ngậm ngùi
Bát quái

Địa cầu
Địa cầu
Văn minh
Bèo bọt
Đức lý
Nổi trôi
May rủi
Một hồi
Lêu bêu
Sắc tướng
Chưa ngưng
Tiếng kêu
Đêm trường
Cái ọt
Lạnh lùng
Thấu ọt

Địa cầu
Địa cầu
Ngàn thuở
Không tên
Trọng lên
Mù mù
Đặc đặc
Ngó xuống
Mặt mặt
Đù đù
Trăm năm
Bay vụt
Cái và
A ha

Địa cầu
Địa cầu
Về đâu
Về đâu
Bụng trống
Một bầu
Ta rầu
Muốn chết
Lếch thếch
Lang thang
Bò giữa
Hai hàng
Dọc ngang
Kim cổ
Vui tìm
Cái khổ
Ai cần
Ai mỗ
Khi không
Quá ngộ
Rơi tòm
Xuống lỗ

Địa cầu

Địa cầu

Ta ôm

Nợ nợ

Ta cọ

Này này

Kia kia

Đó đó

Bắt cái

Có Có

Chụp cái

Không Không

Có Không

Không Có

Các em

Sắp ló

Có Có

Không Không

Đùm lông

Quá muốt

Địa cầu

Địa cầu

Từ cẳng

Tối đầu

Ngàn râu

Ta hát

Vuốt ve

Thật mát

Ôm choàng

Quá sát

Sao hôn

Quá rất

Trời trắng

Bát ngát

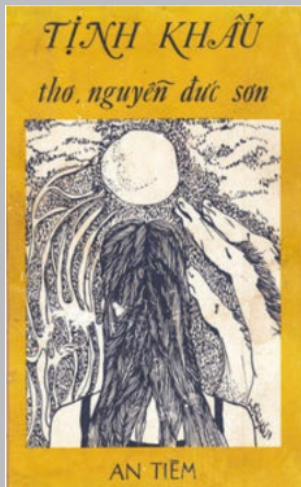
Địa cầu
Địa cầu
Rồi đây
Lụi hụi
Tối ngày
Quá vui
Mày tan
Thành bụi
Tro than
Mê man
Mở đui
Ta khụi
Kéo rụi
Một mai
Ai tới
Ai lui
Ai chùi
Văng lạng

Địa cầu
Địa cầu
Lửng lửng
Lơ lơ
Phất phơ
Chủ nghĩa
Ta tĩa
Ta trống
Mộng không
Vạn cổ
Trong lỗ
Của ai
Rách dài
Ngủ đại
Đại đại
Ngơ ngơ
U ơ
Tịch tịch
Rục rịch
Càn khôn
Thoát hồn
Ta nhảy

Địa cầu
Địa cầu
Trắng khô
Đang xối
Trên gối
Thiên thu
U u
Ta hát
Rợn mát
Vô thần
Vỹ nhân
Đồ bỏ
Thiên tài
Cặc lỗ

Địa cầu
Địa cầu
Càng sống
Càng lâu
Tóc râu
Càng mọc
Ta càng
Muốn thọc
Khiêng đi
Ngay chóc

Tình khẩu (1973)



Thay lời tựa (của tập thơ Tĩnh Khẩu)

... Được, tập TĨNH KHẨU, trong gồm nhiều bài quá siêu. Cũng vì cái quá siêu đó mà con cảm thấy có cái gì bất nhân, bất nhẫn, không đành. Và buồn lạ lùng. Bởi vì khi con hình thành và thu lượm lại, đại bác vẫn thản nhiên nện ỳ ạch vào núi Đại Bình sau nhà. Và con biết đâu đây chỉ trong một ngày thôi, hàng vạn tấn bom cũng đang được các pháo đài bay B.52 thản nhiên đổ xuống. Trong tiếng gầm rú của Cơ Khí và Kỹ Thuật, vắng mặt hoàn toàn bất cứ chút gì thuộc về Nhân Tính, con đang cho in cái gì đây? Ba thử đọc:

Kiếp trước ta là du đãng

Kiếp này ta đi lãng vãng

Bên cầu tử sinh lỗ tai nghễnh ngãng

Đọc tiếp:

Luận về không hay có

Đâu bằng nhìn cái mỏng của em

Sắp ló

Đọc tiếp nữa:

Ôi thôi mắc tội tày đình

Ngàn năm cái giọng phê bình thơ ca

Hồn không bằng chiếc lá đa

Múa may chữ nghĩa làm cha tôi kìa!

Nhất quá tam. Thôi, chưa cần gì phải đọc thêm. Đúng một trăm bài trong tập dù thiên biến vạn hóa cũng chỉ rút ra từ Một và quy về Một. Cái Một đó là Cái Ta. Càn Khôn, Điền Đảo, Biển Hóa, Tịch Mịch... hay gì gì nữa? Sao con cứ tưởng chúng đã hay sẽ chỉ được làm ra ở một thời đại nào xa lắc xa lơ, vào cái thuở mấy ngàn năm thanh bình sau chiến tranh kìa, dù cái giọng của chúng là cái giọng vô cùng đặc thù, của một cá nhân vô cùng đặc thù nằm trong một xã hội vô cùng đặc thù. Mà trong văn chương kim cổ, chính cái giọng mới là cái quyết định, như ba thừa biết, chứ không phải tư tưởng này nọ. Tư tưởng này nọ, đồ xả rác, vì ai lại không thể không có. Kể cả tư tưởng. phi tư tưởng và tư tưởng... thiển! Con nghĩ con phải mang trong người ít nhất một triệu tư tưởng hay nói một cách khác, không mang một chút tư tưởng nào, cũng vậy. Nhưng tất cả cái một triệu tư tưởng hay cái không có một chút tư tưởng nào kia cũng đều đáng đem quăng hết nếu thơ văn con không mang được cái giọng, không có được cái giọng. Mà cái giọng này là cái giọng gì? Sao nó đã, đang và sẽ, trời ơi, chắc chắn mãi mãi gây ra lớp

lớp ngộ nhận ở bất cứ nơi chốn nào trên trần gian này, ít ra, nói chung, chớ đừng nói tại cái xứ nhỏ bé, mảnh mai đang hứng chịu cái số lượng bom đạn đến mức bão hòa, bão hòa của bão hòa, mà cổ kim chắc không ai tưởng tượng nổi. Cái giọng đó có chút xíu ảnh hưởng gì đến Nhân Tâm, đến Đạo Lý, đến Lương Tri tối thiểu của thời đại không, dù nó bay đến mù mịt từ Hư Vô? Cái giọng đó có ăn nhậu gì đến cái tội diệt chủng trừ trừ, a, không, không phải tội diệt chủng nữa mà là, theo chỗ con nghe lóm, tội mà các luật gia thế giới chuyên về Công Pháp và Hình Pháp Quốc Tế gọi là sociocide, là crime de déshumanisation... và bao nhiêu tội danh khác nữa mà họ chưa định được tên? Ủa, sao mày lớn lối. Ủa, mà mày làm thơ thì cứ làm thơ, cũng như mắc đáí thì cứ đáí, như mày nói từ cả mười mười lăm năm rồi, mày, thằng côn đồ, thằng du đảng chánh hẫu trong tiềm thế, sao bây giờ khi không có cái tham vọng gì vượt quá tầm tay mày? Con biết ba có thể trách con như vậy, nghĩa là rơi vào cái ngộ nhận làm con tức thờ. Bởi con mà có cái tham vọng gì, con, một thằng sống bằng lửa Tịch Mịch, bằng hơi lạnh Thiên Thu. Đến cả mộng mơ đích thực còn không có hay chỉ có toàn là mộng không:

Sáng mênh mông

Ta đi thơ thần trong vườn hồng

Ồ bông, ồ mộng, ồ không

Huống hồ! Hay con định thanh minh, bày tỏ?

Không, quyết là không. Vì đại gì lại để rơi vào một thứ ngộ nhận nữa. Mà thanh minh, bày tỏ cái gì nữa trong một thế giới đã vắng bóng Hiền Nhân, không, bóng Con Người mà chỉ còn có Cơ Khí. Ba không thấy sao, chính cái bọn người tự cho mình là trượng phu, là kẻ sĩ, muốn khoác lên mình mấy cái vẻ khinh bạc lại là bọn người đang tha thiết nằm trong cái guồng máy vô tâm, thúc hối cái guồng máy đó nghiền nát không những bao kẻ phiêu hốt mà luôn cả những kẻ còn mang trong người chút xiu lễ công bình còn sót lại với trời đất. Và chẳng, thanh minh, bày tỏ cái gì nữa đối với cái thằng đàn ông đã lên tới và đã đi qua bên kia cái đỉnh Tịch Mịch khốc liệt chưa từng thấy là con? Ôi cái giọng của con, cái giọng của thơ văn con mà ngay cả một người đầy tâm huyết và khí phách, với bản tính vô cùng thận trọng là nhà văn hóa đầu bạc phơ Nguyễn Hiến Lê cũng cho là “khác cả thế hệ này nữa vì cá tính quá đặc biệt” (trích thư ngày 5-2-1972), cái giọng đó để làm gì? Chẳng lẽ để nói nhảm:

Chiến tranh kéo dài hay không kéo dài

Em cũng rách làm hai

Từ vạn kiếp

Và nông vô tích sự:

Giữa trưa nằm nghĩ quanh

Thấy đời sao muốn chửi

Ngẫm một kiếp qua nhanh

Buồn buồn móc đất ngủ

Có một điều chắc nịch là cái giọng đó, dù làm cho bao nhiêu người bĩu môi, nhổ nước bọt, cả những người có thể tốt nhất ở bên này và những người có thể tốt nhất ở bên kia, cũng đang tỏa ra cái không khí nồng nàn và hiu hắt dị thường, dị thường đến nỗi tờ bán nguyệt san chuyên biệt văn nghệ duy nhất có mặt ở Sài Gòn trong lúc con khổ những dòng chữ này từ lâu đã quyết định chịu hy sinh cái số độc giả chọn lọc thực sự, từ chối rất ư là khôn ngoan và đẹp để sự cộng tác của con, sự cộng tác mà chính con đã tự đề nghị là có thể không nhận nhuận bút bất cứ lúc nào, dù nhiều lúc gần như thường xuyên không thể quơ quào đâu ra tiền gửi bài bằng bưu điện cho họ và hai thằng nhóc con Thạch, Thảo đói đến nỗi nửa đêm nhắm mớ gọi cơm! Cái giọng đó làm được cái gì một khi con biết con chạy đâu cũng không thoát, sống đâu cũng không nổi rồi. Còn mong chi làm được cái gì, chút gì giữa “hoàng hôn thế kỷ phủ bao la” như người nghệ sỹ lớn nhất thế hệ ba là Huy Cận đã thốt lên cách đây không lâu. Ôi, con luôn luôn tức thờ và học máu đến khô ngực mỗi khi nghĩ đến Văn Chương và Hành Động. Mà thơ văn con không bao giờ chạy theo kịp đời sống con. Hay đôi khi ngược lại cũng quá đúng. Phải, nhiều lúc con lại thấy rõ lạ lùng đời sống con không bao giờ đụng tới thơ văn con đâu. Nhưng cũng may mà chúng không đụng tới nhau chớ hễ đụng tới là phải chết (Cho đến nay con không tài nào hiểu nổi cái gọi là nghệ thuật vị nghệ

thuật và nghệ thuật vị nhân sinh mà ở Việt Nam bắt đầu từ thế hệ của ba người ta đã mất công tranh cãi nhau, bởi vì rõ ràng đó chỉ là cái giả-vấn-đề). Mà không đụng tới, chưa đụng tới, thì điên. Điên và chết, đời sống chỉ có chừng đó, quả thật chỉ có chừng đó. Nhưng trên bình diện Tuyệt Đối ở chỗ nhất như tịch chiếu, rõ ràng con thấy con chìm xuống dưới, bay lên trên, tuyệt hảo, hai cái cỡi thường nhập một lại đó trong thi phẩm này, dù Định Mệnh và kẻ thù văn nghệ một chiều – nghĩa là không có đối lực từ phía con – không biết từ đâu cứ bám riết. Bây giờ im lặng, Tịnh Khẩu, được rồi chưa ba? Hay vẫn mãi mãi cần đi một mình và ngồi giữa đám đông mà thở ra cái hơi lạnh ngắt:

Ngàn sau

Phơ phất gò bông lau.

Tác giả

(Trích thư gửi cha từ Blao đề ngày 19-8-1972)

Nhấn

Đời sau người có thương ta
Tù lâu xuống lỗ làm ma mất rồi
Đường xa, thôi, miễn bồi hồi
Mả hoang nhảy đại lên ngồi đi cha.

Lỗ ngôn

Trời đánh
Thì tránh
Gái đánh
Thì né.

Cần khôn nín thở

Hột
Thì le.

Phải không đôi giày cỏ

Ta trả giá
Cái điền rồ
Đời ta
Bằng một nắm mồ
Vô chủ
Hay điều hơn
Bằng một thây ma
Tan rã
Là cùng
Phải không đôi giày cỏ.

Cũng may

Nếu mai kia có người hiểu nổi
Cõi hồn ta chừng một phần trăm
Chắc khi đó mây cũng thôi bay
Gió mù khơi cũng ngừng thổi
Và đất trời cũng hết lạnh căm
Đời dẫu vui ta cũng kiếm lỗ nằm.

Hồn du sĩ

Ôi chiều lạng quạng tới bên sông
Nhìn gió tung bay cát bụi hồng
Tôi thấy rõ ràng qua một kiếp
Ngàn năm hồn lạnh thú đàn ông

Mà không ai hay

Tôi đang rơi xuống kêu cái bịch
Trên rong rêu tịch mịch
Từ muôn đời nay

Bình sinh

Ta hú

Cho mịt mù trời đất

Rồi lỗ trất

Đi luôn.

Kỷ niệm một đoạn đời

sống đích thực bằng nghề đạo chích

Bắt trộm gà ban đêm

Ta ôm nhằm con vịt

Ta ôm nhằm đời ta vô lượng kiếp.

Đôi khi cũng buồn

Tôi sống tận cùng nỗi sống

Nên hồn tràn lan gò đống

Bốn phương bạn hữu tri âm

Đào hoài không ra nửa mống

Thật ra

Tao viết văn làm thơ
Cho tụi bây quăng viết
Mặc dù tao không đời nào thèm giết
Những cái thứ cà rở.

Vân am

Nhờ hồng phước
Mà nay
Mặc dù đã có gia đình bầy bạ rồi
Tôi vẫn còn đang ngủ trên am mây
Với những bậc thầy
Muôn thuở trước

Mừng hết lớn

Đốt lửa một mình trong đêm thâu
Ta chợt nhận ra ta có một cái đầu
Mừng hết lớn

Thò tay hẹn ước

Em ơi tịch mịch trời chiều
Thò tay hẹn ước đôi điều cho vui
Kẻo mai cảnh cũ sẵn sùì
Bâng khuâng thiên địa, ngậm ngùi hồn anh

Cũng hay

Khi ngộ nhận chồng chất tràn lan
Là lúc trắng tan
Vào miền hiu quạnh tuyệt vời nhất

Chỉ nghe tịch mịch

Nửa đêm soi bóng trăng tròn
Thấy đau trời đất rõ còn trong thai
Các em đều chẻ làm hai
Từ đâu một chỗ rách dài thiên thu
Hồn tôi con thú cần cù
Nằm chơi trong cát bụi mù vuốt ve
Hỏi thăm nước chảy xè xè
Chỉ nghe tịch mịch phủ đề rêu xanh

Như một trò xiếc rất cũ

Đừng nương tay nhé các bạn
Hãy bắn thẳng tôi cho hết đạn
Rồi ngã lăn ra chết
Còn hơn sống lê sống lết
Phải không, hỡi những người anh em thi sĩ rần rết?

Rất đơn sơ

Tôi chỉ có lửa
Và tịch mịch
Trong người

Múa may chữ nghĩa

Ôi thôi mắc tội tà đình
Ngàn năm cái giống phê bình thơ ca
Hồn không bằng chiếc lá đa
Múa may chữ nghĩa làm cha tôi kìa

Thật vậy

Không bám sát đời sống
Đừng mong bám sát được thiên cổ
Cực thấy mờ

Chờ sao

Chiến tranh kéo dài hay không kéo dài
Em cũng rách làm hai
Tù vạ kiếp

Về các thứ hột trên Trái Đất

Tất cả các thứ hột trên Trái Đất
Dẫu hình dạng hơi khác nhau thật
Song ở trong đều có chỗ tách làm hai
Thật là dài
Các em ạ

Cho mà xem

Đừng đụng em
Em dễ

Yêu cầu

Tôi cần
Cho bung
Cái khùng
Trong tôi
Than ôi
Ngược lại
Thiệt là
Quá đại
Em hồi
Em ơi
Để tôi
Làm lại

Trời biết

Con gái
Đái ra nước
Sao ta thắm được
Cái buồn ơi là buồn

Đợi

Cho tôi dứt

Cái nút

Rồi tu rút

Nhé ni cô

Nặng đã xế bên kia mô

Hun hút

Lút

Cho hỏi chút chơi

Hỡi dòi bộ viết văn, làm thơ lúc nhúc

Sao vừa châm chích tôi

Vừa hút, tĩa, rúc

Quá lòi thôi

Vậy?

Cái đầu chữ nghĩa

Tôi đâu có muốn làm thơ
Ngứa tay xé giấy hồi giờ quẹt chơi
Cõi riêng nghi ngút cả đời
Cũng e nằm hết sau lời lẽ kia
Ai về khuất tịch đá bia
Thấy ra ngàn thuở vài tia nắng mù
Đồng thanh xin đứng gặt gù
Chớ hòng kiếm cách bỏ tù hồn tôi
Cái nòi bình giải lời thôi
Có hay chữ nghĩa đắp bồi tang thương

Cái mồng và tính không

Đụng tới cái mồng
Là đụng tới tính không
Ác liệt

Thôi cũng được

Tôi nói ngược nói ngạo
Nói xạo nói ke
Chỉ riêng trời đất xanh lè
Cảm thán

Đơn Sơ

Thấy được
Con cào cào
Nhảy lưng tưng
Trên cỏ
Là thấy được
Muôn sao
Và Trái Đất
Đã phôi dựng
Thế nào

Chân ngôn

Ta

Đẻ ra

Lộn xộn

Tô canh bò ngót

Trưa suốt một bùm bồ ngót

Nấu một tô canh húp cái tọt

Ồi tự hồi nào dòng đời quá ngọt

Sao ta không hay

Hạnh phúc

Chiều mưa quá trốn

Trời ganh quá ớn

Thấy anh và em

Thầy đều quá lớn

Đập cha nó bể cái đầu

Hỡi con ong mật chốn này
Hút no nê bụng bao ngày đi đâu
Hỏi chi lắm nhảm quá rầu
Đập cha nó bể cái đầu ra coi

Quê hương

Tôi có giú một trái măng cầu
Đâu từ thời thơ ấu
Trong một góc nhà lẫm vùng biển sâu
Qua bao lớp lớp bể dâu
Ba mươi năm chưa hề mất dấu

Hơi thở ta

Sao trần gian
Nóng hổi hơi thở ta
Ngay cả trong những đêm trăng tà

Nhà sau chùa

Pháp tính không, pháp tướng không
Sao ni cô có lên nhìn tôi đứng tổng ngông
Trong vườn trăng vắng

Đâu ngờ

Người ta giấu cái đạo
Trong hũ gạo
Trời ơi

Quá lạ lòng

Chỉ to bằng cái tộ
Sao các em đều úp vừa nắm mộ
Đời tôi

Thật đáng tiếc

Ô hay

Trăm năm vốn hồn tôi bay

Sao đang chảy riết

Dưới ngòi viết

Tôi định một ngày nào

Tôi định một ngày nào thật thanh thoi

Leo lên trời

Ỉa

Chiều lang thang trong xóm thương nữ

Cúc ơi

Cúc

Cho anh

Rúc

Vô mình

Em

Một lúc

Chơi

Đã tan

Hết

Cõi đời

Giờ

Quanh anh

Thôi

Chỉ còn

Là

Xương mục

Ráng chịu

Chàng mạnh cho đến đổi

Quét không hề dùng chổi

Mà thổi

Loài rệp thơ mẩn rắng sống nổi

Bụng tôi

Tôi nhìn xuống đó thật lâu
Khói bay mù mịt chó đâu có gì
Ai chơi nghịch đụng sẽ xì
Ngàn năm bất khả tư nghì đó nghe

Điêng bắt chước mà chết

Tôi chấp ngã
Cho đến tôi tả
Thiệt đã

Mưa

Uớt lần tôi hết rồi mưa
Áo tơ đã thấm, hồn xưa đã trào
Đua nhau roi nước quất vào
Bốn bên bùng kín ngõ nào thoát ra
Tháng ngày xơ xác cái ta
Năm phơi trên bãi hàn sa mịt mù

Thì ra

Thì ra

Ta vốn là ma

Thôn nữ thân

Ơi chàng ngồi bới khoai lang

Để cái củ chi em thấy rõ ràng

Tính tình tang

Đường em đi cỏ mọc hai hàng

Chút duyên không nợ sao lỡ làng trăm năm

Nguyệt

Ồ cô con gái nhỏ

Đêm rồi mộng mới đỏ

Trong trời đất xanh xao

Trăng ướt đầm lá cỏ

Đầu tôi

Tôi dòm vô đó thật sâu
Thấy ra quá cũ từ đâu kiếp nào
Lẳng nghe trong cái ào ào
Nhẹ hiu hơi thở đưa vào lẳng quên

Ô đàn bà đẻ

Ô đàn bà đẻ
Dù rộng nứt một kẽ
Mà chẳng có cái chi sút mẻ

Du sĩ

Trong những đêm trăng vắng vặc
Nhìn trời đất vô cùng thắc mắc
Ta thường bật tay thò ra cầm rắc rắc

Trần gian

Ta còn giỡn nữa hay thôi
Khói bay mờ tỏa luân hồi vòng vo
Gửi về đâu một chút tro
Kèn vang lộn mửa tiếng ò í e

Trăng

Ô hồn ta
Sao quá mỏng
Ngoài vườn trăng

Đêm trăng nghe chó sủa

Đêm trăng nghe chó sủa
Nhìn ra sương giăng bữa
Em thấy gì hay không
Hồn ta mù vạn thừa

Kẻ cũng lạ

Có một con ma
Rất nho nhã
Nằm trong cuộc đời ba đá
Của ta

Tất cả đều trật lất

Nếu không có quỷ ma
Khó bề thấy được Phật
Đó là sự thật của Trái Đất
Nhưng nghĩ cho cùng tất cả đều trật lất

Trước sau như một

Suốt đời ta tác thi như giỡn
Nhiều người vốn không ba lơ
Nhè đọc kỹ hơn
Mới thấy rằng ta giỡn thiệt

Lỗi riêng xa

Trong những đêm trăng
Có một nỗi gì thấy quá muộn màng
Làm ta muôn đời muốn khóc

Lố quạn

Ninh chữ
Ma tru mờ biển cũ

Cánh đời

Có một con đẽ què
Cánh mòn đập rề rề
Không ai nghe
Kiến bu trần trụi cuối hè
Một mình trên Trái Đất màu mè
Nằm chết trong lùm tre

Không đi

Kiếp trước ta là du đãng
Kiếp này ta đi lãng vãng
Bên cầu tử sinh lỡ tai nghểnh ngãng

Tục ngữ

Củi
Để chẻ
Gái
Để xẻ

Phong tình ca

Ta còn chơi nữa hay thôi
Sốt sao cứ đổ mồ hôi mệt nhoài
Háng mang lỡ cái hột xoài
Đời đau một thửa, nuôi hoài xuân ơ

Chân ngôn

Ta

Đẻ ra

Tịch mịch

Chớ sao bây giờ

Thầy tu

Cũng thường nuôi một con cu

Nên nói cái chi cũng đều bù

Rù rù, mịt mù

Chúng con bèn im ru

lời các em

Anh ơi nhớ quá làng chàng
Đụng em em để, đụng nàng nàng sinh
Ngày kia trời đất rộng rinh
Ai còn giữ được khúc tình như xưa
Điền gì ngăn chặn gió mưa
Chỉ e thúí đất nên vừa thôi nha
Mây đưa nước đẩy tội mà
Ngàn năm một giống đàn bà tang thương
Phận sao tơ liễu nỡ nường
Sinh ra ai cột trên giường chạy dẫu
Hụt chân không lọt xuống cầu
Cũng rơi trên mạng lưới sầu vô tâm
Trót đeo cái nghiệp ca cầm
Cũng nên thương chút cái mầm trong thân
Xót xa em sống một lần
Cho ai khép mở mộ phần tan hoang

Hồn mịt mờ vui

Nếu đời ta không là cát bụi
Sao thấy cảnh ngậm ngùi
Bên ngàn cây lá reo vui
Dừng oán bàn tay đời hắt hủi
Tôi đi dạo mát giữa trại cù
Hồn mịt mờ vui câm, điếc, đui

Thật thà

Khuya lạnh ôm con ngủ
Ôm đất trời quá cũ
Một kiếp mộng bao nhiêu
Trước sau gạo một hũ

Như nhau

Đất trời
Có thật hay không có thật
Cũng đều là trời đất

Đúng là chỗ chết

Ông Nguyễn Đức Sơn quá lớn
Nên thừa nhỏ các em mần thơ không nhìn thấy
Mai kia khi đã cảm thấu được ông ấy
Các em lại càng không nhìn thấy chi nữa hết
Mà nói ra đúng là chỗ chết

Lừa tử

Rất nên nói thơ tôi dở nhất thế giới
Nhưng tuyệt đối chẳng thể nói thơ tôi tục tĩu
Mặc dù thơ tôi quả vô cùng tục tĩu
Đứa nào nói thơ tôi tục tĩu
Đéo mẹ nó ăn mồng què máu giặt đồ dơ
Còn mong chi cảm được chút nào thơ
Dù rằng tôi cũng ăn mồng què máu giặt đồ dơ

Trượng phu thân

Ôi thật không gì dễ
Cho bằng lấy một con vợ
Đêm đêm rờ rờ
Ngày ngày đi chợ
Cho đến khi nó ợ
Đưa tay ta sẽ bợ
Bao nhiêu cái cục nợ
Tàn héo cả ngày thơ
Đâu cuộc đời ngày xưa ngon ơ
Nhưng cũng may cho đến phút giờ
Ta còn thở
Dù oằn oại, xác xơ
Tù thiên vạn cổ mịt mờ
Trời đất vẫn tràn đầy mộng và mơ
Ta còn xé giấy mần thơ

Người sung sướng

Chà chà

Sao cái cuộc đời ba xạo của ta

Có nhiều cái quá lạ

Hồn tôi

Ôi trắng ngàn

Vừa tan

Chuyện cơm bữa

Người ta quyết hãm hại đời tôi

Tìm ra bao quỷ kế than ôi

Quần ba tụ bầy dòm nhau thấy

Mặt mũi mình sao đầy lọ nổi

Thoát

Sáng mệnh mộng
Ta đi thơ thần trong vườn hồng
Ồ bông, ô mộng, ô không

Mười tám

Em nằm mum múp
Giữa trời đất căng
Sượng chín vầng trăng
Bao giờ lật úp

Phát sự thật

Các em yêu dấu đừng nghĩ bậy bạ
Nhờ bản chất vô cùng lang chạ
Mà với đất trời ta thủy chung đó ạ

Kinh nghiệm riêng

Mắn thơ ôi giống hệt bữa củi
Nhưng nói ra nhiều người sẽ tủi
Nên mặc quần đùi đứng khom lưng
Có gì rớt vô ta dễ phủi

làm thơ

Mắc dãi là dãi
Làm thơ cũng cùng hình thái
Không còn chi để phải nói lại
Trừ cái sự vụ hai trứng dãi
Sẵn có lên báo giờ quan ngại
Trong khi thơ rụng như cây chín trái
Khôn ngoan ta đưa tay hái

Sáng thế kỷ

Em sắp ló

Trời đất có

Hồn ta

Hồn ta

Là một cái bệnh viện

Rộng vô biên

Nằm không xa

Một bãi tha ma

Từng bưng

Bóng quạ

Tịch mịch

Ngàn sau

Phơ phất gò bông lau

Tôi thấy

Con gái
Ngồi đài
Trên Trái Đất
Rồi đi đâu mất

Chưa ai hay

Tôi đào lỗ
Giấu thơ
Trong sương mờ
Vạn cổ

Hồi U Minh Giáo Chủ

Hồi U Minh Giáo Chủ
Trăm năm mần chi đủ
Con hát hoài không thôi
Lướt trên mồ cỏ phủ

Hai đầu sinh tử

Cái lỗ của em
Cùng với cái lộ huyết
Mở ra hai đầu sinh tử bất tuyệt

Hư vô ca

Có những nàng ta yêu phất phơ
Mà bây giờ tưởng lại
Mới là mơ
Nhưng nắng đã rung mờ
Ngàn năm đã lỡ
Dòm lại nhau cũng đã mắc cỡ
Hướng chi ngồi than thở gần xa
Em còn hay đã thành ma
Đi trong nắng xế ngày tà ta đau

Có gì đâu

Giữa ban ngày

Nhiều tên thấy tôi bắt trộm gà quá giỏi

Bèn ứa máu hỏi

Vậy chớ mồm mép thiết tha xã hội công bình của
tôi nằm ở chỗ nào

Xin ân cần đáp, ở chỗ chúng chẳng cào trúng tôi

Thưa với các Đảng Giáo Chủ Kim Cổ

Dù Đạo của các người

Thành hay không thành

Cỏ mọc

Vẫn cứ xanh

Để ta nói

Các em

Đều sắp có chùa

Vậy thôi chớ còn đòi cái gì nữa

Cái mòng sắp lộ

Luận về không hay có

Đâu bằng nhìn cái mòng của em

Sắp lộ

Mâu thuẫn

Ban đêm

Cỏ ngủ

Còn ta

Thức

Cái lố

Cái lố

Nghĩ tới cùng

Sao quá ngộ

Quá Sương

Banh lông

Có bơm mới phồng

Em không chổng

Sao có chữa

Đêm ngủ trong vườn trăng

Đêm ngủ trong vườn trăng

Nghe súng nổ pằng pằng

Tôi nhả hai hàm răng rất trắng

Vui đời ăn sĩ

Giữa trưa nằm nghĩ quanh
Thấy đời sao muốn chửi
Ngẫm một kiếp qua nhanh
Buồn buồn móc đít ngủi

Những ngày quá vui

Về đây lỗ nhĩ hư rồi
Cơm ngày hai bữa khổ nổi mà ca
Chợ đời xí xọn gần xa
Ta ngồi nói chuyện với ma hết đời

In xong ngày 8-6-1973

Thay lời bặt

... Mà có lẽ từ đây về sau cũng vậy thôi, tôi không tìm được ngôn ngữ để nói về những tác phẩm văn và thơ của tôi nữa. LỬA và TỊCH MỊCH, hay đúng hơn, LỬA TỊCH MỊCH, đã tràn ngập cả xác hồn tôi tự bao giờ rồi, kể cả, và đôi khi nhất là, trong những dòng chữ đùa nghịch vô ý thức (hiểu trên cả bình diện luân lý và triết lý), làm cho ngay cả ai quen hay lạ vốn có thiện cảm mạnh mẽ với tôi đều phải lắc đầu. Khởi điểm của ngộ nhận đó. Bởi vì quả thật tôi chưa có độc giả đúng nghĩa, đúng mức bây giờ, chưa thể đâu, không thể đâu, dù tôi ít ra đã là nhà thơ được ham chuộng nhất thời đại. (Chắc thầy cũng biết là trong cuộc phỏng vấn rộng rãi độc giả năm nay của tờ Khởi Hành, thi sĩ thư ký tòa soạn Viên Linh, vốn không có một chút thiện cảm gì với tôi, cũng đã can đảm xếp tôi là thi sĩ được ưa thích dẫn đầu hôm nay, bỏ sau bao nhiêu tên làm thơ thời thượng luôn luôn có một số độc giả nổi trôi bèo bọt thật đáng nể). Tôi cũng chưa thể đòi hỏi gì ở họ, độc giả, nhất là lúc

tâm hồn họ không thể nào lắng được trong cơn khói lửa ngút ngàn cổ kim chưa có này. Làm sao, khi mà ngay những cây viết phê bình, ngay cả các tác giả, ngay cả các thi sĩ và là những thi sĩ ngưỡng mộ tôi nhất một cách bộc lộ và âm thầm hay ngấm ngấm trong lòng mà miệng mồm cứ tìm đủ cách chửi bới, chắc đâu ai cảm được một chút gì sau những hàng ngăn ngắt kết tụ tinh khí của tôi lan tràn trong tập TÌNH KHẨU này. Lấy đại một bài thơ chỉ vồn vện có ba chữ (hay, đúng hơn, ba tiếng) trong đó ra coi chơi:

Hột

Thì le

Đố ai không bảo tôi tục tĩu, dâm dục, bởi vì quả thật, tôi có tục tĩu, dâm dục! Đó mới là chỗ chết, là cửa tử cho bao nhiêu bài thơ tức thờ kia vì trót đụng tới CÀN KHÔN TỊCH MỊCH. Đừng tưởng làm một bài thơ quá ngắn như vậy dễ đâu. Có thể đứa nào khác cũng sắp được ba chữ nguyên con đúng y như vậy, nhưng đó rành rành là đồ giả mà bất cứ ai có con mắt thơ phải nhận ra ngay tức khắc. Đứa nào bắt chước đi đường tắt là tự vện. Bởi, dù nó bay ra trong đầu tôi không đầy một sát na, bài thơ ba chữ gồm duy nhất một danh từ và một động từ kia phải được hoàn thành ít ra từ ba chục kiếp rồi, nghĩa là tính đồ đồng mười kiếp làm được một chữ, chỉ một chữ mà thôi, dù thi sĩ là thằng phải ngộ trong nhấp nháy, phải làm (tôi nhấn mạnh chữ làm, đứa nào cãi, cãi chơi!) toàn bộ thơ ca hàng chục ngàn bài của đời

mình trong nhấp nháy. Ôi, ta còn biết than thở với ai ngày sau, đời sau, ngàn sau. Để làm giảm được phần nào nỗi vô vọng tràn hốt của ta, thôi, ta chỉ còn biết lấy ra một bài thơ có lẽ đã được làm ngay trên cầu tiêu như đa số thơ ta, trong miếng giấy chưa kịp chùi hay đang chùi dang dở, gọi là chút gì nhẩn gửi, đem đăng ở trang đầu tập TÌNH KHẨU này, để rồi ta sẽ nín câm suốt kiếp khi ngộ nhận tràn lan:

*Đời sau người có thương ta
 Từ lâu xuống lỗ làm ma mất rồi
 Đường xa thôi miễn bồi hồi
 Mả hoang nháy đại lên ngồi đi cha.*

Tác giả

(Trích thư gửi nhà xuất bản đề ngày 19-8-1972)

Thơ
sưu
tầm
trên
mạng

Giữa đời nhạt nắng

Tóc ai bay giữa đời nhạt nắng
Mắt biếc ru êm cả buổi chiều
Chầm chậm buồn xa đưa héo ruột
Bóng vàng nghe tắt giữa hoang liêu

Rồi tự ngàn năm gió lên về
Mây buồn đu võng xuống sơn khê
Mưa giăng ướt cả tình xưa cũ
Đồng vọng sầu dâng lên não nề

Lối mòn heo hút chiều sa rụng
Người ơi sao u hờn mệnh mông
Bâng khuâng chân bước tìm quên lãng
Ôi dáng thu xưa trắng ngập lòng.

Nhìn con tập lật

Nắm tay lật úp đi con

Co thân tròn trịa như hòn đá lặn

Muốn cho đời sống không cần

Tập cho quen mất thăng bằng từ đây

Nói thật

Ở ăn với mẹ mày nhiều

Có trưa học máu có chiều trào cơm

Có đêm quần trí sôi đờm

Sáng ra cuộc sống quá nhờm con ơi

Ru con cha rống thấu trời

Oan khiến tan ở giữa đời cho mau

Mai kia

Mai kia tan biến hận thù
Giữa đêm sao chiếu mật mù phương đông
Cha về ôm cả biển sông
Duỗi chân duỗi cẳng nằm không một đời
Cho con cha hứa một lời
Duỗi mây thiên cổ rong chơi tối ngày
Thu nào tóc bạc và bay
Có con chỉ trở mới hay tuổi già
Cúi hôn trời đất đậm đà
Cha tan theo bóng trăng tà vạn niên

Rơ miệng con

Nằm yên thôi chờ vùng vằng
Để cha rơ miệng con bằng mật ong
Bẻ luôn cái lưỡi cho cong
Nói năng lấp liếm mới hòng người nghe

Hồn đã ủ ngàn năm

một buổi trưa nhớ tràn về tuổi nhỏ
ta lạnh người ôm chiếc bóng rung rinh
hồn đã ủ ngàn năm trong lá cỏ
cánh chuồn chuồn chơi với giữa tâm linh

Một mình đuổi theo mây bạc bay trên biển

Biển chiều còn một mình tôi
Đuổi theo mây bạc giữa trời bao la
Thủy triều chợt rút ra xa
Bóng thanh xuân rụng ác tà sau lưng.

Tịch mặc

Rồi mai huyết lạnh anh về
Ru nhau gió thổi bốn bề biển xưa
Trăng tà đổ bóng cây thưa
Mộng trần gian đã hái vừa chưa em.

Tôi thấy mây rừng

Một ngày đau khổ chín trong tôi
Tôi đến bên cây lặng lẽ ngồi
Cây thả trái sầu trên nước lắng
Mặt hồ tan vỡ ánh sao trôi
Thôi nhé ngàn năm em đi qua
Hồn tôi cô tịch bóng trăng tà
Trời sinh ra để chiều hôm đó
Tôi thấy mây rừng bay rất xa.

Đêm khơi

Lênh đênh thuyền giạt xa miền
Nửa đêm bùng tỉnh man thiên một trời
Trông lên thượng đế đi rồi
Hỏi mây thái cổ con người vãn vi
Lối mòn cỏ một xanh rì
Ngoài ra kia chẳng có gì nữa sao
Đảo buồn thổi gió lao xao
Ngàn xưa còn tiếng thì ào biển khuya.

Nói thật

Ở ăn với mẹ mày nhiều
Có trưa học máu có chiều trào cơm
Có đêm quẩn trí sôi đờm
Sáng ra cuộc sống quá nhõm con ơi
Ru con cha rỗng thấu trời
Oan khiến tan ỡ giữa đời cho mau

mộng vô biên

hãy đốt đuốc hàng đêm trên trái đất
 cho núi rừng và biển thẳm lung linh
 các em là sáng rực cả vô minh
 để anh có một nguồn vui bất tuyệt
 hãy đọc kỹ hồn anh trong bóng nguyệt
 các em vừa mười bốn với mười lăm
 bài học gần nhưng cũng rất xa xăm
 các em hãy bắt đầu yêu bụi cát
 bởi trái đất là niềm kiêu hãnh nhất
 dù xe đời lăn hố thẳm ngửa nghiêng
 đã chết rồi bao ngưỡng vọng thiêng liêng
 dù khuya vắng trời muôn sao lấp lánh
 chúng đã dựng lên bao nhiêu thần thánh
 ung thúì rồi dưỡng chất của chiêm bao
 đêm mới về niềm hoan lạc xôn xao
 ta đốt đuốc chạy dài trên trái đất
 xin đừng khóc dù trăng sao sẽ tắt
 nắm tay vòng các em hãy quay nhanh
 lệ ứa tràn vũ trụ sáng long lanh
 ta đốt đuốc soi trên bờ bụi cát

đêm trăng lu

buổi tối đó bầu trời như muốn ngã
anh một mình ôm lấy bóng trăng tan
mây thấp quá và hồn anh tối quá
không chỗ nào thở được dưới trần gian

một sáng hồng

tôi dừng lại giữa năm mươi sáu tuổi
một sáng hồng nghe nắng rụng tan hoang
tôi nằm xuống phập phồng hai lá phổi
sao mảnh đời đang chảy bỏng khô rang
đau nhức quá trong tôi niềm tuyệt đối
nên cời quần chạy giữa đám vi lô
tôi động cốn nhảy kè bên khe núi
rồi ôm đầu lao thẳng xuống hư vô

hồn đã ủ ngàn năm

một buổi trưa nhớ tràn về tuổi nhỏ
ta lạnh người ôm chiếc bóng rung rinh
hồn đã ủ ngàn năm trong lá cỏ
cánh chuồn chuồn chơi với giữa tâm linh

khát vọng

các em hãy đi tuần quanh trái đất
ôi tuổi vàng mười sáu với mười lăm
phải hoàn thành sứ mạng một trăm năm
trước khi biến tan vào trong bụi cát
nắm tay cất đại đồng ca bát ngát
ở trên đầu thần thánh với âm binh
mấy ngàn năm nguồn cội của điêu linh
chúng lắm nhảm an toàn sau bí tích
kiêu dũng nhất là con đường không đích
ta cầm đầu lao thẳng tới hư vô
ôi mộng đời cháy sém cỏ cây khô
trắng thế kỷ rừng Đông Phương sáng chiếu

hồn mang

anh chắc chắn có ngày em sẽ hỏi
dù sáng hồng biển thở rất xôn xao
dù trưa vàng mây thấp sáng chiêm bao
dù đêm trắng rừng trắng đầy gió thổi
không có cách gì anh còn sống nổi
dù một đời im lặng dưới ngàn sao

Văn 192 số Giáng sinh năm 1971

Bọt
nước,
Mặt
Đất
xuất
bản
1965

*một chiếc linh hồn nhỏ
mang mang thiên cổ sầu*

Huy Cận

*thân kính tặng họa sĩ DUY THANH, ghi lại chân
tình anh trong bước đầu lưu lạc*

*lũ dã tràng vùng bờ biển Nha-trang, hẹn có ngày sẽ
về ngủ lại với chúng mày*

N.Đ.S

NHỮNG BÀI TÌNH ĐẦU tập I, BỌT NƯỚC, thơ NGUYỄN ĐỨC SƠN, tác giả trình bày, tranh bìa NGỌC DŨNG, tức TUYẾT, MẶT ĐẤT xuất bản lần thứ nhất tại Saigon trung tuần tháng 9/1965 gồm 1.500 bản đồng nhất trên giấy trắng tốt, trong số có 8 bản in riêng mỗi cuốn một tên sau đây: HÉRACLITE, CÙ HUY CẬN, TRẦN TỬ NGANG, NGUYỄN ĐỨC NHƠN, DUY THANH, NGỌC DŨNG, TẠP CHÍ VÀ XUẤT BẢN MẶT ĐẤT và tác giả, NGUYỄN ĐỨC SƠN (suýt đuối sức vì đã học máu thật sự khi chạy tiền nhà in, nhưng nguy hơn, suýt nổ óc vì sự khó khăn gây ra bởi nhà in và xưởng đúc chữ. Điều bi hài không thể giải thích nổi hệ tại ở chỗ ông chủ nhà in vốn người tốt bụng và sốt sắng). Toàn thể 4 tập trong *NHỮNG BÀI TÌNH ĐẦU* đã chép tay 2 bản tháng 12/1958, một chôn ở bờ biển Nhatrang một đốt ở Saigon sau khi cố gắng kiệt lực và tuyệt vọng để in. Ngoài ra, hai năm sau, tháng 2/1962, nhờ còn bản thảo chính, để giải quyết phần

nào ẩn ức, chịu đựng tất cả mọi đắng cay và nhục nhã chưa từng thấy, tác giả đã cho quay ronéo 200 cuốn một cách rất tạm bợ và dơ dáy, tạm bợ và dơ dáy như một ngôi nhà lá chiếu chăn mùng màn hôi hám ở Gò Vấp hay Ngã Ba, nơi tác giả đã từng vươn vai khỏe khoắn bước ra. Loạt viết tay và loạt quay ronéo đều ký tên tác giả từ buổi thiếu thời là SAO TRÊN RỪNG.

Bọt nước

tôi dòm đời khi tuổi sắp hai mươi
nhìn trước nhìn sau thấy rõ ràng
những người đi trước sầu đeo nặng
những người đi sau sầu không tan

tôi dòm đời khi tuổi sắp hai mươi
thấy hay hay nhưng làm sao cười
như chuyện lớn lên rồi có vợ
cuối đời về đất lạnh nằm xuôi

tôi dòm đời khi tuổi sắp hai mươi
thấy vắng tan hoang ngụt đất trời
cha mẹ anh em còn đông đủ
mình tôi sao mỗi sầu không nguôi

ngập ngừng chân bước con đường vắng
mây trắng bay lên òa đất trời
tôi cúi đầu nghe mình nhỏ lệ
biết chuyện gì rồi cũng buồn thôi

rộng biển trời ơi cái chán chường
nhặt phèo cả những mối sầu vương
ôi từng đêm thức nghe xa vắng
về ngập trong hồn tự bốn phương

tôi dòm đời khi tuổi sắp hai mươi
đôi lúc còn mơ chuyện trên trời
đôi lúc còn buồn chuyện xa xôi
khi biết trước sẽ lui về hủy diệt

vẫn biết thương nếu cha mẹ chết
vẫn thấy sầu khi nhớ người yêu
nhưng tình tôi thì vẫn không đều
biết sao được hỡi người tôi mến

vâng tình tôi thì cũng không nhiều
coi tất cả chỉ là bọt nước
vâng tất cả chỉ là bọt nước

Cảm thương

ôi tấm thân và da thịt đàn bà
tôi rất thèm và muốn biết qua
bởi vì khi tuổi vừa khôn lớn
mà ý tình ai chẳng đậm đà

tôi rất thèm và rất xốn xang
ước ao một phút cũng thiên đàng
trời hơi từng đêm ôm gối lạnh
đã xốn xang càng thêm xốn xang

tôi rất thèm mà chưa biết qua
ở đâu cũng nghĩ một làn da
vì sao tôi cảm thương em quá
hay chỉ vì em là đàn bà

áo ai bay hờ trên xe lửa
tưởng tượng thêm vì rất biết thơm
ở nhà quê tắm nhìn khe cửa
chỉ thấy sơ và chao dễ thương

nhưng mà tôi biết chẳng bao la
dù rất thèm mà chưa biết qua
tuy rằng em vẫn đang trinh bạch
và cõi lòng em trắng như ngà

nhưng mà tôi biết sẽ buồn nôn
tình yêu chung thủy cũng không còn
cả thơ cả mộng đều bay mất
tóc cần tuổi trẻ tự đào chôn

cho nên tôi rất cần thanh thản
như là vẻ đẹp của rừng thưa
suốt đời yêu như là gió thoảng
để tâm hồn còn luôn say sưa

dù rất thèm và muốn biết qua
nhưng sẽ muôn đời tôi trốn xa
tôi nguyện làm một người độc nhất
hoàn toàn trong sạch cho đến già

Tâm hồn tôi

*để kỷ niệm con đường bệnh viện Nhatrang
với đứa con gái tên T mà tác giả quên hẳn
đi sau khi bài này viết xong mùa thu 1958*

rồi em sẽ hiểu
vì sao anh nhìn em như ruồng rẫy
nhìn em như oán hờn
khi chúng ta gặp nhau có một mình
giữa những chiều vắng lạnh
nắng rây vàng
đường bệnh viện buồn tên

anh thương bấy trẻ nhỏ
chúng gọi tên anh ầm cả lên
giờ phút sướng vui anh thầm hỏi
làm sao chúng biết tên anh
ai xuôi chúng đuổi theo anh
vàng có đứa còn chạy theo níu cả xe đạp
chiếc xe đạp già cỗi anh vẫn thương qua phố nhà
em
phố thừa đèn
đường bệnh viện buồn tên

anh biết em đang náo nức
trời đầy cái tuổi hai mươi
anh biết lòng em đang náo nức
mà anh còn náo nức gấp mười em
anh đã không từng hay sao
không từng mất cả ý niệm thời gian
trong giấc ngủ êm đềm
mơ cuốn lấy gối chăn
tưởng chuyện chúng mình khi đã lớn
ôi những đêm dài trần trọc làm sao em hay

thế nhưng vì sao
vì sao anh vẫn nhìn em như hờn lẫy
nhìn em như oán hờn
khi chúng ta gặp nhau có một mình
giữa những chiều nắng lạnh
phố thưa đèn
đường bệnh viện buồn tênh

em đừng lầm tưởng
rằng anh ngại đời quá nghèo
lấy gì nghĩ chuyện mai sau
em cũng đừng lầm tưởng
rằng anh ngại ngùng vì danh phận lao đao
thì có gia đình nào dám nghĩ đến chuyện duyên
số tốt lành

không
không đâu em
vì em không thể hay sao
không thể nào lấy một ít áo quần cần thiết
hẹn chờ anh trước cửa
một đêm nào không trăng
em cũng đừng lầm tưởng tất cả chỉ vì anh nhiều

tự ái

nghĩa gì đâu
khi anh đã hứa gửi trọn linh hồn cho em
em cũng đừng lầm tưởng
rằng anh đang cầm đầu làm đủ trăm việc
dù đói ăn chỉ cầm hơi
mong góp đủ tiền in tập thơ đầu
gửi lại chút gì mai sau

không
em đừng lắm
vì có nghĩa gì bọt nước
không
không đâu em
vì cứ cho là anh giàu sang
hay giàu sang ở một kiếp nào nếu có trên
mặt đất này
nếu gặp em
chắc rồi anh cùng vẫn nhìn em như ruồng rẫy
nhìn em như oán hờn
khi chúng ta gặp nhau có một mình
giữa những chiều vắng quạnh
nắng rây vàng
đường bệnh viện buồn tênh

anh thừa biết em đang hờn duyên kiếp
nghĩ đời mình là dòng nước trôi xuôi
mà tuổi em đang tuổi huy hoàng
ngực ướp đôi trâm
môi hường trái chín
ai không buồn giận ai thờ ơ

ôi những ngày trốn học
rồi bỏ trường bỏ gia đình đi lang thang
anh đã không từng hay sao
không từng sống những phút giây
dừng chân giựt mình kinh hãi
như nghe thấy tiếng thời gian về gõ nhịp
anh đã không từng hay sao
không từng đóng kín cửa nhà trọ
dòm kỹ từng nơi trong thân thể mình
sợ có gì đang trở thành người lớn
anh đã không từng hay sao
không từng soi gương nhìn kỹ bóng mình
rồi nghĩ nhiều về nhan sắc em
để phút giây lạnh hồn
như trông thấy bóng hai chúng mình khi da cằn
mắt lồi
kìa em nhìn đây
hai bàn tay anh giống hai bàn tay người lớn rồi
chưa
kìa em nhìn đây nhìn đây
những đường gân xanh
những móng tay bắt đầu dày cứng rồi đây

thế nhưng vì sao
vì sao em ời
vì sao nếu anh sống thêm ngày nào trên cõi đời
này

thì nhất định anh vẫn nhìn em như ruồng rẫy
nhìn em như oán hờn
dù khi chúng ta gặp nhau có một mình
giữa những chiều vắng lạnh
nắng rây vàng
đường bệnh viện buồn tênh

em
có thể nào em hiểu được đời anh
những thắc mắc
những âu lo
những nguyện thề trong tâm
những uẩn khúc sao buồn quá

em
anh chỉ muốn quỳ dâng dưới chân em
nguyện làm đứa con trai độc nhất
cúi đầu đi suốt đời
như bóng thoáng người trinh nữ chôn vùi
kiếp mình trong nhà tu kín
dù những chán nản vô biên đã bao lần từng hồi
từng chập đến đè nặng hồn anh
dù chúng sẽ vật ngã cả thân xác anh
dù những dằn vặt vô cùng đau đớn
dù một ngày kia anh hóa điên

em
còn có ngày nào em sẽ hiểu anh không
không đâu em
không bao giờ nữa
dù em có đọc thuộc lòng tập thơ đầu anh trao em

không
không bao giờ nữa không bao giờ nữa
ôi cuộc tình duyên hai năm trôi

Giữa đôi nhật nắng
tóc ai bay giữa đôi nhật nắng
mắt biếc ru êm cả buổi chiều
chầm chậm buồn xa đưa héo ruột
bóng vàng nghe tắt giữa hoang liêu

rồi tự ngàn năm gió lên về
mây buồn đu võng xuống sơn khê
mưa giăng ướt cả tình xưa cũ
đồng vọng sầu dâng lên não nề

lối mòn heo hút chiều sa rưng
người ơi sao u hồn mệnh mong
bâng khuâng chân bước tìm quên lãng
ôi dáng thu xưa trắng ngập lòng.

Còn có ngày phiêu bạt nào
còn có ngày phiêu bạt nào anh sẽ trở lại hôn
ngôi nhà ngói đỏ có vườn tim non
mái dạ lan có chim cu gù vào xanh mộng寐
trưa thoảng buồn gió nhạt nắng bay thơm

em vẫn đứng bên thềm tuổi nhỏ buông tóc làm
rèm

đời mờ côi anh rất thèm bóng mát
hoa lá nhỏ quanh em sẽ hát
những lời xuân hạ thu ca điệu ngọt êm đềm

em sẽ múa cho anh xem một trời nắng đẹp
em sẽ dẫn anh vào thăm từng ngăn nhà bếp
đời mồ côi hiu quạnh anh chưa từng được ăn
những món ăn tình ái chăm chút bởi những đọt
tay măng

em sẽ dẫn anh thăm lại khu vườn thời gian
những chiều xanh thêm kỷ niệm lót bằng trắng
tay nhẹ cầm tay cuộc tình hoang trở dậy
chúng mình nhìn nhau đi trở lại thiên đàng

em sẽ khoe với anh linh hồn em bày biện
vẫn mắt thủy tinh còn ướt nắng ban xưa
vẫn tóc thu làm ảo vạn mùa
vẫn trái chín môi hường xuân mới hiện

em nhớ đừng để khu vườn tình mất mát
dù hoa hương hoa phượng hay tàn phai
lời xuân hạ thu ca anh về anh sẽ hát
hồn anh mơ đời mỗ côi không còn dài

Thanh thân
trên những con đường xanh tươi nhất
tôi đi và hát một mình
rừng cây xanh và rừng cây xanh
đời trong xanh và mây trong xanh

trên đồi cây xanh dưới đồi cây xanh
tôi dừng lại để nghe chim hót
và theo điệu riêng tôi lại hát
cho rừng thêm xanh cho ngày thêm xanh

tôi dừng lại bên đường xin trái
những cành xinh vừa cho tôi hái
những cành mơ còn sương lung linh
tôi làm rơi từng tràng ngọc xanh

suối hiền rót ngọt ngào âm thanh
nắng hiền trải trên bờ cỏ xanh
tôi thấy đời như đang bé dại
như thuở nào tay nường vú mẹ

kìa bấy nai tơ vàng đi nhanh
có một con thật hiền thật nhỏ cũng đi nhanh
mẹ nó rủ qua đường ăn cỏ
vú lè dài rung rinh rung rinh

tôi bỗng thấy mạch đời bùng chảy
như nhựa xuân tràn lên đầu cành
rồi tôi thấy mạch đời đang chảy
ở trong tôi mà sao mong manh

Chuyện Thực

Cõi đời tôi chưa mỏi hai tay
chuyện thực còn rõ hơn ban ngày
này sáng rong chơi ngoài lộ vắng
này chiều ra biển nhìn mây bay
nay khuya thức giấc dòm trăng sáng
tôi chỉ băn khoăn sợ đáng ngày

Mây trắng

viết sau đêm nằm mộng
mẹ chết từ thu lá rụng vàng
con về đất cũ vấn khăn tang
mẹ ơi con điếng người bên mộ
trần trọc đêm dài con khóc than

từ đó còn gì lưu luyến nữa
lạnh lùng con sống chuỗi ngày đơn
mẹ ơi biết mấy nơi phường phố
con bước chân lên đếm tử hờn

hờ hững bao người đầu phải mẹ
nghẹn ngào con khóc những đêm mưa
mẹ ơi năm tháng rồi ra cũng
con sống hình như để sống thừa

bước giữa phố phường mưa gió để
nghe cười thiên hạ những nhà vui
bao nhiêu mái tóc bằng con đó
mẹ nghĩ làm sao chẳng ngậm ngùi

họ cũng như con thời trẻ dại
một thời trẻ dại đã qua đi
có người mẹ đứng nhìn con ngủ
sờ trán cười nhưng chẳng nói gì

mẹ chết đi rồi con mới thấy
lòng dằng rào rạt nguồn thương yêu
nhớ rằng có bận từng đêm trắng
mẹ thức cho con ngủ được nhiều

mẹ khổ cho con được sướng vui
con no mẹ đói vẫn tươi cười
áo đơn mẹ nhịn cho con ấm
và biết bao nhiêu nữa kiếp người

hình bóng ngày xưa khuất núi rồi
còn đây khăn trắng vấn đầu thôi
còn đây một mảnh hồn đơn chiếc
như cánh chim côi bạt cuối trời

con nguyện thể ghi sâu ký ức
huyết dài bóng xế lấp đời con
lạy trời cho mẹ hồn siêu thoát
phảng phất về đây thương nhớ con

hai côi bao giờ được gặp nhau
tóc xanh dù trắng đến bạc đầu l
àm sao quên được sao quên được
mẹ ở đâu rồi trên biển dâu

Thời xanh

ai đem ướp nắng mùa ve cũ
đẹp mấy mùa hương tuổi dịu huyền
năm xưa phường phố lên hoa đỏ
nắng nhạt thêu màu trên mái hiên

và trong hồn nữa từng bùng nắng
con bướm xinh mơ khúc nhạc đời
nắng sớm sương chiều say với hội
hương đời lên nhuộm nắng hoa rơi

bỏ học hôm nào mê viết thư
nhà ai trộm mở tiệc đầy thơ
tay thơm lần giở từng trang mộng
từng cánh hoa về trong xứ mơ

trước sân chim nhỏ về nghiêng cánh
xin chút nguồn vui mang đi xa
hội trần gian thuở sao giàu thế
thư với thơ rồi hương với hoa

dừng dừng mùa ve bỗng bật cầm
mùa hoa tàn úa ở trong tâm
bao nhiêu thanh sắc trong tòa mộng
ở lại trong hồn xây cái am

chiều nay ôi nắng vàng tâm tưởng
xứ cũ đang mùa mưa huyết rơi
hồn tôi dừng liệm thời gian nhé
hoa máu phương nào mây trắng ơi

Ngày tàn

chiều rơi vàng nhạt qua trần song
buồn vẫn ngàn năm đến cạnh lòng
gió thoảng đâu từ thiên cổ lại
khi hoàng hôn sắp giăng mênh mông

giữa buổi ngày đi không âm vang
thuyền ai nhỏ nẳng sót đôi hàng
rừng rừng hồn vỡ ra ngàn mảnh
heo hút lan xa đến dặm ngàn

cô lái sầu ơ cho giúp tay
đôi ta xuôi biệt khúc sông này
nhưng đâu là bến thời gian nhĩ
tình có trôi và mộng có bay

Sáng sớm

anh ngủ và mơ trong giấc hoa
sao em về hai mắt ướt nhòa
rồi anh cũng bùng mặt khóc òa
nửa đêm bừng sáng trăng sao
sáng anh ngỡ chiêm bao nắng chói lò

Đau Đớn

một đêm thao thức sầu ướt mắt tôi
hẹn trăng sao ở giữa trời
tôi hẹn trăng sao ở mặt hồ
tôi thấy trăng sao đều nhảy múa
quên mình đang ở giữa hư vô

lặng người nghe tiếng nhạc xa xôi
lặng người nghe tiếng đệm xa vời
tôi cũng chưa quên sầu ướt mắt
tôi muốn hỏi trăng sao chuyện mình
tôi thấy trăng sao vẫn làm thình
tôi biết không ai rõ chuyện mình
tôi thấy tôi lại sầu ướt mắt

nhưng tự cao thâm trong khoảnh khắc
tôi thấy sao băng lạnh giữa trời
vàng một vì sao đã rụng rồi
tôi biết rồi thôi tôi biết rồi

tôi biết rồi thôi tôi biết rồi
việc gì rồi cũng đổi cũng dời
cả trăng sao và cả lòng tôi nữa
chính lòng em và chính lòng anh nữa
hết thấy rồi ra cũng đổi dời

Hoài niệm

gửi linh hồn QUÁCH THOẠI nếu có

tôi sắp tìm anh anh đi đâu
sương vầy chiều kín nghĩa trang rầu
từ đây thôi muôn đời xa cách
hai cõi ai làm sao bắc cầu

tôi sắp tìm anh anh đi đâu
trăng sao vằng vặc sóng cao đầu
đêm xưa tôi mãi nằm thao thức
không biết trời kia có nhiệm mầu

không biết từ đâu ta đến đây
mang mang trời thăm đất xanh đầy
lớn lên mang nghiệp làm thi sỹ
sống điều linh rồi chết đọa đầy

ai đã từng đau niềm sinh diệt
mà cõi lòng không thương mến anh
đôi bài thơ ngắn mà tha thiết
một kiếp buồn cảm chuyện mong manh

uất ghen vì đời đang dang dở
sao vội dìu anh lên xe tang
trăm năm một chuyến về thiên cổ
tuế nguyệt buồn lay chút bụi vàng

Tôi thấy mây rừng

gửi P.T.K.B ghi những ngày êm đềm đau đớn nhất đời tôi và nhớ cho: một ngàn năm sau tôi còn trở lại khu rừng thông đó.

một ngày đau khổ chín trong tôi
tôi đến bên cây lặng lặng ngồi
cây thả trái sầu trên nước lặng
mặt hồ tan vỡ ánh sao trôi

thôi nhé ngàn năm em đi qua
hồn tôi cô tịch bóng trắng tà
trời sinh ra để chiều hôm đó
tôi thấy mây rừng bay rất xa

Mai tôi về

mai tôi về nằm giữa rong rêu
tôi trải thân tôi xuống giữa chiều
sưởi nắng tà huy lên mái tóc
khi trời vang lạnh tiếng chim kêu

mai tôi về nằm giữa hoang liêu
tôi trải cô đơn xuống giữa chiều
lấy gió thiên thu làm khăn làm áo
lấy mây bay làm gối làm lều
ăn hương rừng uống cả tiếng chim kêu
thở bằng sương rơi khi nắng ngày tàn lụi
bởi óc tim tôi đã hòa vào một khối
đang lùa vào giữa mát lạnh rong rêu

hồn tôi lùa giữa mát lạnh phiêu diêu
nên đừng ai buồn kiếm tôi dò hỏi
tôi trả lời bằng tiếng tịch liêu

Phục lục Võ Phiến

*Làm được thơ hay, rồi thơ ấy gặp
được người đọc thâm cảm nó, rồi
người ấy lại viết cái cảm sâu của
mình ra thành nhận định thuyết
phục, sướng ời Nguyễn Đức Sơn!*
(TT)

Thơ Nguyễn Đức Sơn

Tập thứ nhất của *Những bài tình đầu* ra đời từ năm ngoái. Đến cuối năm nay Những bài tình đầu đã in đến tập thứ ba, nhưng ít ai nói đến. Những tác phẩm ấy đều do “Mặt Đất” xuất bản, mang ở bìa trước bìa sau đầy những lời tuyên bố kỳ quặc. Có phải vì mãi chú ý tới những cái kỳ quặc ấy mà ít người kịp chú ý đến cái hay trong tác phẩm. Nếu quả vậy, thật đáng tiếc.

Bởi vì mặc dù bề ngoài Nguyễn Đức Sơn có những điệu bộ lạ mắt, những quát tháo hung dữ, nhưng kỳ thực đó là người rất gần gũi chúng ta. Một người con trai mới lớn, bỡ ngỡ đối với thân xác mình, tha thiết mà rụt rè trong tình yêu, thêm muốn mà e ngại đối với người yêu; một người con trai mới lớn, rạo rực từng bừng trước cuộc sống huy hoàng, mà đồng thời lặng người đau xót trước cái tịch liêu của mệnh mông, cái hư ảo vô nghĩa của cuộc đời.

Nguyễn Đức Sơn là như thế, có gì kỳ cục đâu. Ông

trích hai câu của Huy Cận để lên đầu sách mình, rất thích hợp:

*“một chiếc linh hồn nhỏ
mang mang thiên cổ sầu”*

Thực ra, Nguyễn Đức Sơn không những chỉ gặp Huy Cận. Cùng với Huy Cận, ông đã gặp mỗi “thiên cổ sầu”, ông xúc động vì những gì đã xúc động các thi sĩ từ muôn đời trước. Tuy nhiên trước một vài bản khoản căn bản, mỗi thế hệ có một cách phản ứng riêng, một lối phát biểu riêng. Trần Tử Ngang, Lý Bạch, v.v. cũng kêu than trước vũ trụ bao la, trước cuộc đời ngắn ngủi; nhưng phải đến Huy Cận, đến thời kỳ của cá nhân chủ nghĩa, con người bị lạc loài bơ vơ ngoài tập thể, tiếng kêu mới mang thêm nỗi run sợ khiếp hoảng. Từ Huy Cận đến Nguyễn Đức Sơn không cách xa đến thế. Tuy vậy sự khác nhau cũng đã rõ rệt.

Chúng ta, những độc giả của hôm nay, chúng ta yêu Nguyễn Đức Sơn vừa ở chỗ ông giống vừa ở chỗ ông khác với các thế hệ trước. Chỗ giống ấy làm cho lớp người này không đến nỗi ngăn ngại, tự thấy quái dị trước lịch sử; chỗ khác ấy làm nên cái thích thú riêng của những kẻ đồng cảnh hiểu nhau.

*

Trông thấy Nguyễn Đức Sơn khoa trương về những tác phẩm “ngợp mắt” của mình và xỉ vả tất cả những ai, “bất luận già hay trẻ, đục hay cái”, muốn lợi dụng tài năng mình, người ta tưởng tượng ông

ngổ ngáo không ai bằng. Nhưng hãy đến gần một chút, sẽ thấy ông hiền lành dễ mến biết chừng nào. Con người ta chỉ làm bộ làm tịch lúc bình thường, chứ một khi có điều trọng đại xảy đến, lay động sâu xa, thì liền quên hết bộ tịch mà xuất lộ ngay chân tướng. Chuyện quan trọng trong đời có lẽ không gì hơn là cái chết của người thân và tình yêu của mình.

Tôi không biết sinh mệnh của thân mẫu Nguyễn Đức Sơn có lần nào bị nguy ngập thực chẳng.¹

hay là ông chỉ mơ thấy mẹ qua đời mà những lời ông thốt ra chắc chắn ai nghe cũng phải cảm động. Toàn bài Mây Trắng chỉ có câu:

“huyết dài bóng xế lấp đời con”

là có dùng đến hình ảnh tu từ. Ngoài ra, toàn thi là giản dị hết sức, cũng giản dị như những tình cảm chân thành trên đời:

*“hình bóng ngày xưa khuất núi rồi
còn đây khăn trắng vấn đầu thôi
còn đây một mảnh hồn đơn chiếc
như cánh chim cô bạt cuối trời.”*

Những câu như thế tưởng ai cũng viết được: chẳng những không có gì cao kỳ, lại còn cũ kỹ, khuôn sáo.

Nhưng truyền được nỗi buồn ngùi vào những lời tầm thường như thế thì phải là một xúc cảm thật chân thành mới truyền nổi.

Hàng ngày bước đi giữa phố phường ai nấy đều không ngớt chạm mặt người xa kẻ lạ, nhưng mấy ai phát giác được cái điều giản dị mà lạ lùng này:

“hờ hững bao người đâu phải mẹ”

Nguyễn Đức Sơn đáng mến trong trường hợp đau xót ấy, mà còn đáng mến ngay cả khi ông yêu đương. Đến cái tuổi mà mọi thiếu niên bắt đầu nghĩ về người bạn khác giống thì mỗi lần

“áo ai bay hở trên xe lửa”

Nguyễn Đức Sơn cũng tưởng tượng xa xôi và mơ ước. Ông không giấu giếm gì hết về sự thèm muốn da thịt, cái da thịt đàn bà nó là một bí mật huyền diệu đối với anh con trai cỡ tuổi đó:

*“tôi rất thèm và rất xốn xang
ước ao một phút cũng thiên đàng
trời hồi từng đêm ôm gối lạnh
đã xốn xang càng thêm xốn xang.”*

(Cảm Thương)

Lớn hơn nữa thì mỗi khi “xốn xang” như thế người ta sẽ không do dự gì cả, thế nhưng đối với các cậu dưới tuổi hai mươi mọi sự đều rắc rối:

*“dù rất thèm và muốn biết qua
nhưng sẽ muôn đời tôi trốn xa
tôi nguyện làm một người độc nhất
hoàn toàn trong sạch cho đến già.”*

(Cảm Thương)

Dĩ nhiên không bao giờ nên tin ở lời “nguyện” ấy.

Khi mới bắt đầu yêu, mỗi anh con trai mỗi cô con gái đều là một người trong sạch độc nhất. Tất cả những trường hợp độc nhất ấy đều giống nhau, giống ở sở nguyện mà cũng giống luôn ở sự lỗi nguyện. Sự

tất nhiên gì vẫn đến với mọi kẻ khác rồi cũng đến với Nguyễn Đức Sơn, điều ấy không đáng trách. Đáng chú ý chẳng là nỗi luyến tiếc chân thành của ông đối với thời trong trắng đã mất: giới thiệu tập Cát Bụi Mệt Mỏi ông ghi rằng đó là tập truyện ngắn đầu tiên “viết trước khi trở thành đàn ông”.

Thời buổi bây giờ đến con gái lắm người họ cũng không buồn ghi nhớ và không nhớ nỗi họ thành đàn bà lúc nào, thế mà có anh con trai lấy cái ngày thành đàn ông làm ngày trọng đại thì có phải là ngoan không chứ.

*

Yêu người thì thèm thì muốn, người con trai ấy yêu đời cũng mãnh liệt, cũng nồng nàn dữ lắm.

Một buổi mai, trời đẹp, cây xanh, rừng xanh, một bầy nai kéo nhau đi ăn cỏ, có con nai mẹ:

“vú lê dài rung rinh rung rinh”

trước cảnh ấy:

“tôi bỗng thấy mạch đời bùng cháy

như nhựa xuân tràn lên đầu cành

rồi tôi thấy mạch đời đang chảy

ở trong tôi mà sao² mong manh.”

(Thanh Thảo)

Khi say sưa, ngây ngất, không ai bằng ông:

“chiều êm hơn cả gió lửa

tôi ra cuối bãi tôi đùa với trăng

tay choàng lên với môi hân

tôi mơn gió lá tôi măn vú đồi

*có hương có nhạc trên trời
tóc tôi se gió mắt ngời ánh sao.”*

(Trên Rừng Thưa)

Đã lâu trong thơ văn chúng ta thiên nhiên lẫn lộn mất chỗ. Một phần vì ai nấy dồn về đô thị, xa rời cỏ cây trăng sao, một phần vì các mối tương quan giữa người với người càng ngày càng gay gắt, choán hết đầu óc tâm trí ta, ta không còn mấy cơ hội xúc cảm trước tạo vật. Trăng, gió, núi, sông, v.v. chỉ còn là những ký hiệu vô vị. Ở Nguyễn Đức Sơn thì không như vậy. Thiên nhiên trong thơ ông là những cái gì cụ thể: con nai vú dài rung rinh, vài “chú dã tràng” bu quanh khi ông giả vờ chết trên bờ biển, v.v.

Ông nói rất nhiều đến sông mưa, biển hoang, cồn lạnh, nhất là đến cái bãi biển trên đó ông làm nhiều trò lạ, nhưng không bao giờ nói bằng giọng hờ hững; ông động đến cái gì là y như cảm quan ông tràn ngập vì cái ấy, từ đám mây bạc bay giữa trời trong lúc ông nằm giả chết trên cát mà cứ ngỡ mây phiêu phiêu kia đang đưa mình “về cõi tuyệt vời mai sau”, cho đến cái “nặng rụng vô thường dưới khe” ở Dran. Ông viết:

*“... tôi về lắng cả buổi chiều
nghe chim ăn trái rụng đều như kinh
còn một mình hỏi một mình
có chẳng hỗn với dáng hình là hai
từng trưa nằm nghỉ đất dài
phiêu phiêu nhẹ cái hình hài bay lên”...*

(Mang Mang)

Mấy ai trong chúng ta giữa cuộc sống náo nhiệt ngày nay còn lắng nghe được một buổi chiều một buổi trưa như thế? Mà những buổi chiều buổi trưa kỳ diệu ấy ở đâu vậy? Đến hồi nào vậy? Có lẽ chẳng ai bắt gặp. Nó là công trình dựng nên do một tâm hồn còn nhiều mật thiết với cuộc sống thiên nhiên.

Nguyễn Đức Sơn có lý khi ông nghĩ mình sẽ có thể đồng hóa với ngọn rêu với ánh nắng chiều. Ông có hy vọng trở về nguồn:

*“mai tôi về nằm giữa rong rêu
tôi trải thân tôi xuống giữa chiều
sưởi nắng tà huy lên mái tóc
khi trời vang lạnh tiếng chim kêu
mai tôi về nằm giữa hoang liêu
tôi trải cô đơn xuống giữa chiều”...*

(Mai Tôi Về)

Nguyễn Đức Sơn mà trở về nguồn ông sẽ hòa tan vào vạn vật, óc tim ông sẽ “hòa vào một khối”, “hòa vào giữa mát lạnh rong rêu”, trong khi óc tim nhiều kẻ khác lúc tan rã bày ra ngổn ngang những bận bịu lung tung, những con toán, không hòa vào đâu được.

*

Càng nồng nàn thì càng thất vọng về cuộc sống: cái huy hoàng của nó thật ngắn ngủi và vô nghĩa.

Những giác quan tinh nhạy đã xúc động vì cái từng bừng náo nức ngụ trong một tiếng chim hót, một ánh nắng mai, những giác quan ấy cũng tinh

nhậy trong việc cảm nhận ra cái vắng vẻ tịch liêu xung quanh kiếp sống.

Có lẽ những câu thơ hay nhất của Nguyễn Đức Sơn là liên quan đến mỗi ám ảnh thường xuyên ấy. Nhớ Quách Thoại, ông tự hỏi:

*“không biết từ đâu ta đến đây
mang mang trời thăm đất xanh dầy
lớn lên mang nghiệp làm thi sỹ
sống điều linh rồi chết đọa đây.”*

(Hoài Niệm)

Nhân nghĩ đến một người bạn thơ đã khuất, đến một cái chết, thì băng khuâng như vậy cũng là lẽ thường.

Đàng này đang nằm trên bờ biển, thở ra hít vào thích thú, ông cũng chợt thần thờ:

*“mai sau này chỗ tôi nằm
sao rơi lạnh lẽo âm thầm biển ru.”*

(Một Mình Nằm Thở Đủ Kiểu Trên Bờ Biển)

Buồn thảm thật.

Một tâm hồn trót đã có lần chạm mặt với Hư Vô, thì bất cứ lúc nào, có duyên có hay không có duyên có chính đáng, đều có thể bị nó sùng sững hiện đến đe dọa, ngay cả khi đời chớm nở, ngay giữa hạnh phúc gia đình:

*“tôi dòm đời, khi tuổi sắp hai mươi
thấy vắng tan hoang ngụt đất trời
cha mẹ anh em còn đông đủ
mình tôi sao mỗi sầu không nguôi*

*ngập ngừng chân bước con đường vắng
mây trắng bay lên òa đất trời
tôi cúi đầu nghe mình nhỏ lệ
biết chuyện gì rồi cũng buồn thôi.”*
(Bọt Nước)

*“ngựa chùn bước gặp hoang sơ
tôi dừng chân thấy hư vô bủa đầy.”*
(Tâm Tư)

Trích dẫn câu này câu nọ là chuyện làm bất đắc dĩ và tai hại. Một câu thơ, một đoạn thơ, bị búng ra khỏi toàn thể, khỏi cái không khí của nó, nó biến dạng, mất đi cái đặc sắc ngay. Chẳng qua trong khi biện luận chúng ta bị bắt buộc phải lôi ra dí tận mắt kẻ đối thoại những bằng chứng cụ thể để có thể nói: “Này, coi có quả không nào.” Những cái lôi ra đó phải xác thực, phải rõ ràng, nhưng không phải là cái tinh vi đẹp đẽ nhất. Thật ra cái “mây trắng òa đất trời”, cái “hư vô bủa đầy”, nó bàng bạc, tràn ngập khắp tác phẩm của Nguyễn Đức Sơn, nó ngấm vào từng dòng chữ, từng lời thơ của ông. Vì vậy mà dù ông “một mình đuổi theo mây bạc bay trên biển”, ông “qua thung lũng cũ”, ông “lăn cù trên bờ biển”, ông nghe một “tiếng gà rừng gáy”, hay chỉ làm một cái việc đơn giản là “khép cửa”, v.v., đó vẫn không phải là những chuyện tầm thường vu vơ: phía sau chúng lúc nào cũng rờn rợn cái Hư Vô đe dọa. Những chuyện khép cửa, nghe gà... không phải để thuật lại cuộc

sống thường nhật, mà gọi lên cái bao la hiu quạnh ngoài cuộc sống thường nhật. Thứ “mây trắng òa đất trời” ở đây nó mở rộng kích thước tâm hồn người thơ thành mênh mông.

Trước kia, có lần Huy Cận chia thi sĩ làm hai hạng: một hạng mô tả cuộc đời; một hạng nữa, tò mò hơn, không bằng lòng nhìn cuộc sống đã thành hình mà còn muốn dự biết đến công cuộc sáng tạo của Hóa công; nói cách khác, một hạng nhấp rượu thưởng thức ngon dở, còn một hạng nữa thì hé nhìn vào lò xem cái lúc hạt gạo đang lên men. Huy Cận tự xếp vào hạng sau và dĩ nhiên là lấy làm kiêu hãnh về sự tò mò của mình.

Sau cách mạng tháng tám 1945 trong văn học ta những thắc mắc siêu hình tiêu tan hết, bị quét một loạt như những bóng ma. Dân tộc nhào vô cuộc chiến tranh với Pháp, lao mình vào công việc gian lao, nguy hiểm, và quên hết những suy tư viễn vông.

(Cũng như anh chàng Duy trong Con đường sáng của Hoàng Đạo, khi còn chơi bời trác táng, thấy đời mình thừa thãi, nghĩ ngợi vớ vẩn xa xôi, nhưng đến lúc bắt tay vào công việc xã hội liền thấy tâm hồn thanh thản hơn). Thế nhưng ở Huy Cận thì sự chuyển biến trong tâm tư chậm chạp lắm. Sau 1945 khá lâu, nghe một tiếng hát ru trong đêm vắng ông còn có cảm tưởng:

*“Buồn sao như dạ héo hơn,
Đời nghe ú ớ hãy còn sơ khai.*

*Nghe đời đau quặn trong thai
Tiếng ru chan chứa đêm dài còn mang.”*

(Tiếng Ru Em)

Ngày nay tình hình xứ sở rắc rối không kém hai mươi năm trước, thế hệ này bận rộn không kém thế hệ Huy Cận. Thế mà Nguyễn Đức Sơn cũng lại cảm thấy “hư vô bủa vây”.

Dẫu sao, có lẽ lúc nào cũng có kẻ cúi đầu xuống công việc, và có kẻ ngẩng đầu lên khỏi công việc.

*

Lại vừa nhắc tới Huy Cận nữa! Chúng ta có vẻ chú ý quá nhiều đến chỗ giống nhau giữa Nguyễn Đức Sơn và các lớp người trước. Thực ra, không ai có bản sắc riêng rõ rệt, có cá tính mạnh mẽ bằng ông.

Bản sắc và cá tính có nhiều dính líu đến thời đại này.

(...)

Nguyễn Đức Sơn (...) điềm nhiên giản dị (...) biết bao:

*“đầu tiên tôi thả cái phào
bao nhiêu phiền não như trào ra theo
nín hơi tôi thả cái phèo
bao nhiêu mộng ảo bay vào hư không”...*

(Một Mình Nằm Thở Đủ Kiểu Trên Bờ Biển)

Cứ thế ông thả “đủ kiểu”. Rồi qua một bài thơ khác ông lại “khoái trí nằm thở nữa”.

(...) Trong thơ ta đã mấy ai nghe những tiếng thả cái phào cái phèo ngang tàng như vậy? (Nhất

là đọc cho đến hết bài “thở đủ kiểu” ta giật mình thấy không phải đó là cái ngông vô có, ta không ngờ những hơi thở ấy lại đưa ta đi xa đến thế).

(...)

Tất cả những cái ấy cho thấy lớp người trước trong những lúc muốn làm ra quái dị nhất vẫn không quái dị bằng lớp người “hôm nay”, và ngay khi muốn tỏ

ra quái dị các thi sĩ trước vẫn hướng về cái thanh nhã, còn các thi sĩ “hôm nay” không hề kiêng kỵ tục tĩu. Bích Khê có lần nói tới cái “sự thực trần trụi nằm giữa háng”, nhưng sự thực đó được Bích Khê tô vẽ thành ngọc thành ngà thành hương thành tuyết, nên dầu nó nằm ở đâu nó cũng hóa ra một bửu vật cao quý.

Hoặc lên trời, lên trăng, lên một tinh cầu giá lạnh nào đó, hoặc tắm trăng, hoặc đòi hỏi thứ nhan sắc lên hương, thứ sự thực tuyết điểm, v.v. đều là không chịu cái thực tại quanh mình, mơ ước vượt thoát lên khỏi cái thực tại ấy. Mặt khác, thở cái phào cái phèo, lăn cù, vọc c..., v.v. cũng là một thái độ bất cần, không bằng lòng thực tại. Nhưng một bên ước mơ thoát ly có tính cách lãng mạn, một bên là sự hực hực vùng vằng, cộc cằn, thô tục.

Nguyễn Đức Sơn không hực hực một mình. Xung quanh ông, một thế hệ cũng làm như ông (...) Cuộc sống ngày nay, nhất là ở đô thị, quá phiền toái, quá chật chội, kỷ luật, khiến con người ta bức bối, cáu kỉnh, phản ứng mãnh liệt, quá đà.

Dĩ nhiên ta nêu lên những cái ấy không phải như là những ưu điểm, càng không phải là những ưu điểm về thơ. “Lăn cù” cũng vậy, mà ngầm nghĩa “sự thực” cũng vậy: thi ca không vì đó mà thêm hay. Nêu lên là để cảm thông nét tâm trạng của một thời, để cho người đứng ngoài cảnh ngộ dầu không tán thành cũng chỉ mỉm cười mà không đến nỗi chê trách.

*

Kể ra làm thơ không phải chỉ nhằm mục đích cho có được bài hay. Sáng tác vì thế thôi thì “cơm gạo”

quá. Làm như vậy quả đáng gọi là sản xuất: sản xuất tác phẩm.

Viết, hay vẽ, hay đàn hát, v.v., đành là để tạo ra một hình thức đẹp, nhưng trước hết là vì muốn biểu hiện một tâm trạng, muốn thoát ra ngoài một chứa đựng gì trong lòng. Hai ý định có khi không gặp nhau. Có những hình thức đẹp mà không chứa đựng. Lại có những trường hợp mà cái chứa đựng phong phú không tìm được hình thức thích nghi. Riêng về chuyện bức dọc trước nếp sống ngày nay, có lẽ Nguyễn Đức Sơn của chúng ta không phải tào tợn hơn hết đâu. Trên các tạp chí, trên những tác phẩm xuất bản năm bảy năm nay, thiếu gì quái dị được bày ra. Kẻ thưởng thức không phải ai nấy đều hẹp hòi không chấp nhận được những quái dị đó; có điều đáng tiếc là ít khi nó gặp được một hình thức biểu hiện đẹp để.

Bởi vì dù để diễn tả sự phẫn nộ, cuồng loạn, cách diễn tả cũng phải vâng theo một kỷ luật, cái kỷ luật tự nó tìm ra. Không thể không thành được nghệ thuật, dù là nghệ thuật điên loạn. Vứt màu loạn xạ lên khung vải là một hoạt động có thể rất bổ ích đối với nghệ sĩ nhưng rốt cuộc không đưa tới thành công nghệ thuật nào. Bước nhảy twist có loạn tới đâu cũng không phải là thứ bước chân vô kỷ luật chen nhau chỗ chợ trời. Những hò hét, những inh ỏi của nhạc jazz không giống tiếng đấu khẩu ngoài công lộ; nó vẫn có tiết điệu riêng của nó. Nghệ

phẩm nào dù có cốt giải tỏa một ẩn ức, đồng thời cũng phải thỏa mãn nhu cầu thẩm mỹ.

Ở xứ ta, sau ngày đình chiến 1954, giới văn nghệ bị phân hóa rõ rệt. Các thi sĩ cao niên có khuynh hướng y lại vào kỹ thuật, mài giũa nên những công trình khéo léo mà ít sinh khí. Trái lại, lớp trẻ mang những tình cảm sôi nổi, mà thường khi chưa kịp tìm ra cách thể hiện, cho nên tiếng hò hét rầm rộ của họ thừa huyền ảo, thừa sức gây ngạc nhiên, bắt buộc ai nấy phải chú ý, nhưng rồi không mấy ai thưởng thức, vì nó chưa có cái đẹp, đức tính thiết yếu của nghệ phẩm. Phải chăng vì vậy mà một thời kỳ dỗi dào xúc động như thời kỳ này lại cứ bị kêu là nghèo về sáng tác?

Nguyễn Đức Sơn thuộc lớp trẻ, rất trẻ. Nhưng ông không quá bận tâm về những bậc dọc ray rút của mình đến nỗi cầu thả trong kỹ thuật thể hiện.

Trái lại, bút pháp của ông tài tình có lẽ không kém các bậc đàn anh lão luyện. Đọc đi đọc lại bài Đau Đớn (ở tập Bọt nước), ta bị mê hoặc vì cái tác dụng ma quái của những câu thơ lặp nhau, thoăn thoắt tiếp nối nhau, lướt tới không ngừng như nước chảy sông trôi. Không cần biết có câu nào xuất sắc, có ý tưởng nào thâm trầm hay cao siêu, cũng không kịp dừng lại để phân tích những chi tiết ấy, người đọc cứ đọc lên là bị lôi cuốn ngay, triển miên trong niềm đau đằng đặc, người đọc cứ việc tự phó thác vào cái nhịp điệu lạ lùng của bài thơ, rồi tự nhiên nhận thấy sức tác động dị thường của nó.

Đây đó trong tác phẩm, chúng ta có nhiều dịp sững sờ trước một mỹ quan mới mẻ như thế.

*

Nguyễn Đức Sơn có những ý tưởng cắc cớ:

*“nhiều khi đợi nắng chiều tan
tôi mông lung nghĩ theo làn mây trôi
ngày kia nếu ở trên đời
cha tôi không cưới mẹ tôi bây giờ
sinh ra tôi có làm thơ
để điều linh vẫn như chờ riêng thôi
những đêm sao sáng đầy trời
bỗng nhiên tôi khóc trên đời hư không.”*

(Hồi Tưởng)

“Nếu” mà xảy ra cái điều tai hại nọ khiến trên đời không có thơ Nguyễn Đức Sơn, thì đối với “trời đất mang mang” chắc chắn là chuyện không đáng kể.

Nhưng với chúng ta, hàng ngày vẫn khao khát mần mò tìm văn thơ để đọc, thỏa mãn thêm một thú nhu cầu của một kiếp nhân sinh vốn đã mang nhiều hệ lụy, đối với chúng ta sự vắng thiếu ông sẽ là một thiệt thòi đáng kể. Bởi vậy mà mặc dù ông đe dọa, cấm đoán cả việc phê bình, sau khi đọc mấy tập thơ ông tôi vẫn đánh liều bày tỏ nỗi sung sướng của mình.

Làm thơ là chuyện muôn vàn khổ đau. Khen thơ, nếu có tự chuốc lấy ít nhiều nguy hiểm, đã sao!

Võ Phiến

(*Tạp chí Bách Khoa*, SG, số 238, ra ngày 1/12/1966.
In trong bộ Văn học Miền Nam của Võ Phiến.)

¹ Có chỗ ông viết: “cha mẹ anh em còn đông đủ” (Bọt Nước).

² “Mà sao”, hay “sao mà”?

ngày 10/9/1965, nhằm Trung Thu Ất Tỵ, trước khi tất những giòong này, dù sắp điền lên vì điện bị cúp một cách phi pháp khiến máy không thể chạy được, tác giả đã thắm lặng vui điếng người từ nhà in chạy ra đường đón mấy học chữ mới tinh trên taxi mà ông chủ nhà in đã mang về sau đúng 14 lần thất hứa. Vậy là trong hoàn cảnh và điều kiện khốn đốn đủ mọi mặt này, tác giả đã in được tác phẩm tương đối đẹp nhất kim cổ tại Việt Nam.

Tác giả xin lỗi phải nói ra cho hết, gần hết, để thờ.

đúng 03 giờ 55 khuya 12 rạng 13/9/1965, tác giả choàng dậy buồn bã khi nhớ rằng trong số những người có tên sẽ được in riêng từng bản độc nhất, sống hay chết, quen hay không quen, gần gũi hay xa xăm, như đã nói ở trang 4 vừa mới chạy xong chiều qua, tác giả đã vô cùng đăng trí không để tên giáo sư đạo sỹ THẠCH TRUNG GIẢ. Tác giả sẽ ân hận không nguôi nếu khuôn chót mang những giòong này đã chạy xong. In xong ngày 17/9/65 trong tình trạng cực kỳ căng thẳng của tác giả.

NHÀ IN NGUYỄN TRỌNG GIA ĐỊNH

Sơn nãi Tuệ Sĩ

1.

Sinh ra để làm thơ, đó là Định mệnh? Hay Lịch sử? Hay cái gì nữa? Có bao nhiêu câu hỏi tương tự như vậy, nghĩa và vô nghĩa, để chấp cánh cho ta đi tìm một bóng dáng huyền thoại của một nhà thơ, và chỉ một mà thôi? Không; không có câu hỏi nào cả. Neti, neti, Tat tvam asi. Không có gì cả.

Chỉ có tiếng hú, và huyền thoại của tiếng hú, trong cơn lốc quần quai của con vượn biết mình đang tan vào lượn sóng, chồm lên hung hãn đòi hỏi phẩm chất làm người. Sóng gào thét với gió ngàn bạt đỉnh, nhận chìm tiếng hú xuống dòng xoáy của hư vô. Từ đó, loài người xuất hiện, lảo lồi bước đi trong bóng đêm u tịch, nghe sau mình tiếng vọng đuổi theo; tiếng vọng của những quá khứ đã chết, những tháng ngày bay vèo theo xác lá khô. Đâu đó, nghe ngân dài: Ôi tình yêu! Ôi vĩnh cửu?

Tiếng ngân ấy, rung lên giai điệu nhẹ nhàng, thướt

tha, và cũng tha thiết. Tiếng thơ của ai? Hay của con người, chỉ một con người, đứng ôm mặt trời nóng bỏng trên đỉnh Trường Sơn. Thế rồi, thiên địa bất nhân, coi vạn vật như chó rơm, cho sinh thêm một con người nữa, để có thể hỏi: Thơ là gì, là tình yêu hay tội lỗi? Thêm một người nữa, để cho ta biết yêu, biết hận, và biết làm thơ. Ta biết làm thơ, vì ta đã phụ bạc, đã ruồng rẫy; chôn tình người xuống hố sâu tội lỗi; dựng lời thơ thành cung điện huy hoàng. Đêm đêm rừng sao mệnh mông tuôn xuống lớp lớp cơn mưa châu ngọc. Giữa cơn mê sáng của giàu sang, ảo ảnh hiện hình làm quỷ sứ, gọi nhà thơ dậy, hỏi dồn và thách thức: Đâu tình yêu? Đâu vĩnh cửu? Nhà thơ nhìn lại trong lòng tay; chỉ còn một hạt cát. Trong cơn mê sáng, nó thét lên:

Hột

Thì le

Vì người đã sống, và đã đi suốt chiều dài tiến hóa; nên Thơ đã chết. Chỉ còn giai điệu lẫn lóc của sỏi và cát:

Hột

Thì le

Vô nghĩa, và vô ngôn. Chỉ có sự sống trần trướng, vật vã trong nắng bức và gió rát của sa mạc. Của đam mê và hủy diệt. Của tình yêu và phản bội. Của vĩnh cửu và hư vô.

Hai mươi lăm năm rồi, từ khi tôi biết yêu: từ khi nhìn thấy ngọn cỏ gãy gục đầu dưới lớp bụi nặng trĩu

ven đường, mà bỗng thấy rạo rức với những ảo ảnh chập chờn, nghe đâu đó có tiếng thì thầm: Ta yêu người vì khoảnh khắc chiêm bao.

Khi chợt tỉnh, chung quanh khói lửa ngập trời. Rồi mặt trời đỏ rực màu máu. Rồi Thái Bình Dương dậy sóng. Đi đâu hết rồi. những người tôi yêu và những người yêu tôi? Trong bóng tối của tử tù, từng khoảnh khắc tôi nghe đồng vọng tình yêu trên cao. Tình yêu đến gần, dạng tô điểm phấn son, chờ phút giây hội ngộ trong yến tiệc linh đình của pháp trường cát. Tình yêu phía trước, ngân vang giai điệu prélude chậm buồn trong tay những xạ thủ:

Mai sau tắt lửa mặt trời

Tình yêu để lại phía sau, dây hành lang hun hút, đồn đập tiết tấu Rhapsody:

Chuyện linh hồn với luân hồi có không

Rồi lật sang chương ba của bản hòa tấu, Marche funèbre:

Thái hư chừng sắp chuyển vòng

Đại dương tràn kéo núi đồng tan đi

Chúng ta giờ ước mong gì

Vẫn mình gởi cát bụi về mai kia...

...

2.

Sa mạc lớn dần... Thượng đế đã chết... Bởi vì con người đã chết. Một thế hệ được sinh ra, được nuôi lớn, để làm chứng cho sự sụp đổ, hoang tàn. Thần linh bỗng nhiên biến mất.

Và hình ảnh mâu nhiệm, kết tinh từ Thánh thể, cũng biến mất. Sự sụp đổ của một nền văn minh, và hoàng hôn của những thần tượng. Tôi đi tìm đâu đó hoài niệm về một quá khứ mà mình chưa từng có mặt. Bóng ma của cái quá khứ vô tri, xa lạ ấy, đã một thời ám ảnh.

Sa mạc lớn dần... Thượng đế đã chết... Từ lâu, tôi không còn nghe những âm hưởng một thời xao xuyên ấy. Không chỉ là xao xuyên, mà là sóng gió, là giông bão. Đó là những âm hưởng rung động, chấn động đầu đời. Tôi chẳng hiểu tại sao thế. Quả thật, còn nhiều điều tôi vẫn chưa hiểu. Tôi muốn nói những ẩn ngữ của thơ. Cũng như tôi không hiểu tất cả sự huyền bí, mâu nhiệm, sự hiện hữu của một quả nho. Nhưng tôi đã từng nếm vị ngọt của nó. Nói cho thật nghịch lý, tôi chưa bao giờ biết, chưa bao giờ hiểu tôi là ai.

Nhưng tôi vẫn là tôi. Một nghịch lý không thể tránh; một nghịch lý ám ảnh không cùng, là tôi vẫn luôn tự hỏi, mỗi khi đối diện với anh: Sơn là ai nhỉ? Con người này là ai?

Anh là ai? Là một nhà thơ hiện sinh, nổi loạn, “quậy phá”?

Dưới ngòi bút phê bình, anh không thể khác đi được: hiện sinh, nổi loạn, quậy phá, du côn. Tôi cũng không nghĩ khác hơn những ảnh tượng, và những ẩn tượng, mà ngòi bút có thể vẽ, có thể miêu tả. Một gã du côn, một tên phạm thánh. Và còn

nhiều từ khác nữa. Nhưng làm sao có thể biết được, và cũng khó mà làm quen được, một người không đến với ta từ con đường trước mặt, hay bằng tiếng gọi từ sau lưng, mà là một cái gì đó, ở đâu đó, bỗng nhiên rơi xuống đó:

Tôi đang rơi xuống kêu cái bịch

Trên rong rêu tịch mịch

Từ muôn đời nay

Cái đó không phải là một hiện sinh; không phải là một hữu thể hay thực thể, bị ném vào đời một cách phi lý, vô nghĩa. Nó đến như là tình cờ, ngẫu nhiên. Nhưng có phải vì vậy mà nó phi lý. nó làm cho buồn nôn? Tuy thế, cái ngòi bút phê bình quả là cái gây thần. Gõ vào những trang sách dày cộm của Sartre, những từ ngữ triết học bí hiểm nhưng lại mang nhiều ưu tư khắc khoải của Heidegger, từ những cơn thịnh nộ bốc đồng của Nietzsche: gõ vào đó và làm cho xuất hiện một hiện sinh, một con người hiện sinh biết làm thơ. Rồi người ta cảm thấy buồn nôn vì cái hiện sinh phi lý ấy, hay vì cái ngòi bút đầy quyền uy siêu nhiên ấy? Dù sao, thì một thời, người ta nói, Sơn vẫn là nhà thơ hiện sinh. Người ta nói như thế. Cũng như người ta nói “Chú Sỹ hiện sinh”. Bởi vì chú thích leo của sổ vào buồng ngủ của Thầy hơn là đi vào bằng ngõ chính. Có điều, chú không

... rơi xuống kêu cái bịch

Trên rong rêu tịch mịch.

Anh là ai? Lần đầu tiên tôi gặp anh. Đó là sao

trên rừng. Tôi không cảm thấy ba chữ này phải viết hoa. Trông có vẻ một thư sinh. Cũng hiền lành như những thư sinh khác. Hiền lành, nhưng cũng rất quậy. Một thứ quậy phá của học trò. Anh nói thơ theo kiểu nói “sùi bọt mép”. Anh cãi lý Phật pháp với sư huynh tôi, học chung một lớp. Anh cãi rất hỗn. Nhưng không hiểu sao, cho tới bây giờ, sư huynh tôi vẫn quý anh. Hình như ông không biết đến một “Sơn quậy”, ông đã không đọc đoạn giữa của bài thơ, mà chỉ nhìn thấy câu đầu và mấy câu cuối:

Nhờ hồng phúc ...

Tôi vẫn đang ngủ trên am mây

Với những bậc thầy

Muôn thuở trước Đoạn giữa, là một đoạn đời, hay một cuộc đời “hiện sinh” mà nay

Mà nay

Mặc dù đã có gia đình bầy bạ rồi

Rồi 35 năm sau, vật đổi sao dời; tôi từ trong bóng tối từ từ bước ra, anh từ trên núi lăn xuống. Gặp nhau giữa đồng rác Sài Gòn chết. Không thấy gì khác lạ. Tất nhiên là có nhiều thay đổi. Trời đất còn phải đổi thay, non sông còn phải đổi chủ, huống gì là một con người, một gã du sĩ. Cái đổi thay này thì thật là kinh khiếp. Hàng vạn tấn bom không làm cho Thái Bình Dương dậy sóng. Nhưng những bài thơ cóc ngâm, ca tụng thiên đường hạ giới, đã gây những cơn địa chấn làm sập đáy biển, đã nhuộm đỏ biển Đông, đã làm cho cây rừng gục ngã, đã làm cho mồ

hôi, nước mắt tuôn ào ạt thành những cơn lũ kinh hoàng. Tôi tìm đâu một trời thơ, sau những ngày tháng đông đưa trên vực thăm sống chết?

Ta còn giỡn nữa hay thôi

Khói bay mờ tỏa luân hồi vòng vo

Gửi về đâu một chút tro

Kèn vang lộn mưa tiếng ò í e

3.

Một cuộc đời mà ta biết; một con người mà ta quen, thủy chung, vồn vẹn chỉ có thể. Nhưng khi người ấy làm thơ, thì khi ấy, con người thơ, và cõi mộng của thơ, là ẩn ngữ huyền nhiệm.

Tôi biết, và cũng có thể chỉ là biết một cách tưởng tượng, rất nhiều người, những người làm thơ, đọc thơ, và cả những người nguyên rửa thơ; có rất nhiều người nhìn anh với cái nhìn ngạc nhiên, tò mò, như đang nhìn một vật thể lạ, rất lạ, quái lạ. Tôi nhìn anh cũng thấy rất lạ. Nhưng không lạ hơn khi tôi nhìn chính khuôn mặt mình. Cho nên, tôi thấy mình quen biết anh nhiều hơn là quen biết chính mình. Người ta hỏi tôi, Sơn là ai? Làm sao tôi trả lời được. Tôi vẫn chưa biết mình là ai. Bất quá, tôi mượn những ý tưởng có sẵn trong kho ngữ vựng triết học đông tây kim cổ, để tự giới thiệu và tự mô tả. Những ý ấy, và lời ấy, tôi biết thật sự là vô nghĩa. Dù sao, cũng vẫn cần một câu trả lời, để khẳng định hiện hữu của mình giữa cái thế giới lầm lỉ, hiu quạnh này. Thử hỏi:

Ta là ai?

Thì ra

Ta vốn là ma

Vẽ ma dễ hơn vẽ người. Mỗi người tuy là mỗi cá thể độc lập, biệt lập; không ai giống ai. Nhưng tất cả loài người, bất kể da vàng da trắng, đều có chung những quy ước phổ quát. Không tuân thủ những quy ước, không làm sao vẽ được một hình người mà mọi người đều nhận ra đó là người. Dù vẽ theo ấn tượng, hay siêu thực, hay lập thể; vẫn có những quy ước phổ quát. Ngoài đó ra, là vẽ hình ma quái. Ấy thế, cái người mà mọi người cho là quái dị, kỳ cục; nhưng ai cũng cảm thấy mình có thể vẽ được con người ấy; vì nó là ma.

Người ta nói nó là ma. Cái bóng ma ấy chấp chờn trên sa mạc. Quả vậy, tôi đang đi trên sa mạc. Đang quờ quạng trong bóng đêm rét buốt của sa mạc. Mới ban ngày đây thôi, mặt trời nóng cháy. Vì loài người đang thù ghét nhau. Thù nhau từ những phương trời mộng tưởng; đến đây để thanh toán nhau những món nợ oan cừu lịch sử gì đó. BẠN bè tôi, lớp lớp ra đi; theo nhịp bước lịch sử oai hùng. Nhưng thầy đều đi mất biệt. Không có trời đông, hay trời tây, để cho sao mọc hay sao lặn. Thế thì, sao trên rừng là cái quái gì? Cho nên, đại bác và hỏa châu rượt đuổi anh hàng ngày. Anh trốn trong hũ gạo. Trốn xuống gầm xe. Trốn vào nhà chùa. Anh chạy trốn, tất nhiên vì anh muốn sống. Ai lại chẳng muốn sống? Sống như bóng ma của thời đại trong cái huyền mộng phù

sinh; trong cái chập chờn ma quái; đôi khi lộ lộ một con người chân thật; một hình ảnh con người chưa từng sống, mà cũng như chưa từng chết. Xuyên bức màn trắng, mệnh mông vô hình, ta nghe một con người đang than thở:

Ô hồn ta

Sao quá mỏng

Ngoài vườn trăng

Trong sa mạc đêm lạnh lẽo này, trong cái bóng tối uy hiếp của bốn vách đá của bức màn sắt rờn rợn này, trong đây không dễ gì tìm ra một con ma nào đang thở. Nhưng ngoài kia, ngoài vườn trăng kia, một hồn người sung mãn. Hồn người chứ không thể là hồn ma được. Đó là hồn người, cho nên nó biết khóc khi nhìn trong lòng tay, những giọt trăng đang đông lại thành những giọt máu. Máu của những oan hồn đang đòi quyền sống. Có muộn quá đi chăng?

Trong những đêm trăng

Có một nỗi gì thấy quá muộn màng

Làm ta muôn đời muốn khóc

Sớm hay muộn, nơi đó vẫn có một nắm đất nhân từ, có bóng tối thân thương:

Hỡi U Minh Giáo Chủ

Trăm năm mãi chi đủ

Con hát hoài không thôi

Lướt trên mồ cỏ phủ

Đọc những câu thơ như thế, tôi muốn chui xuống mộ mà nằm, để còn được nghe tiếng hát.

4.

Ôi trăng ngàn

Vừa tan

Còn lại đó, một khoảng không tịch mặc của trời
thơ. Và những lời không nói.

Ngàn sau.

Phơ phất gò bông lau...

